

**Vanhempien kokemuksia osallisuudesta lastensa
päivähoitoon päiväkotiki Lumilinnassa**

Opinnäytetyö

**Pihla Kattainen
Minja Kortelainen**

**Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalikasvatus**

Koulutusala: Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma	Suuntautumisvaihtoehto: Sosiaalikasvatus
Työntekijä/tekijät: Pihla Kattainen ja Minja Kortelainen	
Työn nimi: Vanhempien kokemuksia osallisuudesta lastensa päivähoitoon päiväkotiki Lumilinnassa	
Päiväys: 10.11.2009	Sivumäärä/liitteet: 47/6
Ohjaaja/ohjaajat: Marjaana Tuovinen	
Toimeksiantaja: Iisalmen kaupungin päivähoito	
Tiivistelmä: <p>Tutkimuksemme käsittelee vanhempien kokemuksia osallisuudesta heidän lastensa päivähoitoon iisalmelaisessa päiväkotiki Lumilinnassa. Syvemmän tarkastelun kohteena oli osallisuus sosiaaliseen kasvatukseen. Tutkimustuloksiamme hyödyntäen päiväkotiki voi kehittää omaa toimintaansa liittyen kasvatuskumppanuuteen ja vanhempien osallisuuteen.</p> <p>Käytämme teoreettisena viitekehyksenä Davisin kumppanuusmallia (2003), jonka avulla voimme tarkastella vanhempien osallisuutta. Kumppanuusmallin toteuttaminen päiväkodissa edellyttää toimivan kumppanuussuhteen rakentamista henkilöstön ja vanhempien välille. Kasvatuskumppanuus toteutuu dialogina, jonka tavoitteena on yhteisen ymmärryksen rakentaminen. Täydentävä asiantuntijuus toteutuu neuvottelemalla, tukemalla ja jakamalla lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyviä asioita.</p> <p>Tutkimuksemme on kvalitatiivinen ja toteutimme tiedonkeruun teemahaastatteluilla. Kohdejoukkomme muodostui seitsemän vapaaehtoista päiväkotilasten vanhempaa. Aineiston analysoinnissa käytimme teorialähtöistä sisällönanalyysia.</p> <p>Päivähoitolaisten vanhemmat ovat suurimmaksi osaksi tyytyväisiä yhteistyöhön päiväkodin henkilökunnan kanssa. He kokevat pääsääntöisesti pääsevänsä osallisiksi lastensa kasvatukseen ja näin vaikuttamaan päiväkotitoiminnan ja -kasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Päiväkotiki sai vanhemmilta joitakin kehittämisohdotuksia, esimerkiksi uudenlaisten työkäytäntöjen muodossa. Tällainen oli esimerkiksi sähköpostin hyödyntäminen yhteistyössä. Vanhemmat myös antoivat päiväkodille paljon kiitosta lasten kokonaisvaltaisesta hoidosta ja kasvatuksesta.</p>	
Avainsanat: Kasvatuskumppanuus, kumppanuusmalli, sosiaalinen kasvatus, osallisuus, täydentävä asiantuntijuus	
Luottamuksellisuus:	

Field of study: Social Services, Health and Sports	
Degree Programme: Degree Programme in Social Services	Option: Social pedagogy
Author(s): Pihla Kattainen and Minja Kortelainen	
Title of Thesis: Parents' experiences about participation in their children's daycare in kindergarten Lumilinna	
Date: November 11th 2009	Pages/appendices: 47/6
Supervisor(s): Marjaana Tuovinen	
Project/Partners: Iisalmi city daycare	
<p>Abstract:</p> <p>Our research considers parents' experiences about participation in the social education of their children in kindergarten Lumilinna in Iisalmi. More closely we studied participation in social education. With our research kindergarten can develop their own function in partnership in early childhood education. They can also use it increasing parents' participation.</p> <p>Theoretic context that we use in research is the partnership model (2003) by Hilton Davis. With partnership model we examine parents' participation in the education of their children in a kindergarten. Realization of partnership model requires building of working partnership between staff and parents. Partnership in early childhood education realize by discussion, supporting and sharing things that concern about growing and developing of child.</p> <p>Our research is qualitative and we made data collection by theme interviews. Target of interviews were seven volunteer parents. In analysis of material we used theoretic analysis.</p> <p>Parents are generally satisfied for co-operation with staff of kindergarten. They also experienced that usually they reach participation in the education of their children. This is how parents can affect in planning and realization of action and education in kindergarten. Parents gave some developing ideas for kindergarten for example developing some new co-operation forms like e-mail. Parents were also very thankful about children's overall caring and education.</p>	
Keywords: Partnership in early childhood education, the partnership model, social education, participation, shared expertise	
Confidentiality:	

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	2
2 VARHAINEN PUUTTUMINEN PÄIVÄHOIDOSSA.....	4
3 PÄIVÄKODIN SOSIAALINEN KASVATUS.....	6
4 VANHEMPIEN OSALLISUUS LASTENSA PÄIVÄHOITOON.....	9
5 KUMPPANUUS PÄIVÄKOTITYÖSSÄ	12
5.1 Asiantuntijamallista kumppanuusmalliin	12
5.2 Kumppanuussuhteen rakentuminen	13
5.3 Täydentävä asiantuntijuus lasten hoidossa ja kasvatuksessa.....	14
5.4 Yhteisistä tavoitteista sopiminen.....	16
5.5 Kumppanuus tutkimassamme päiväkodissa	17
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
6.1 Tutkimuskysymykset.....	19
6.2 Tutkimusmenetelmä, kohderyhmän valinta ja aineiston hankinta.....	19
6.3 Aineiston käsittely	21
6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset näkökohdat	22
7 TULOKSET.....	24
7.1 Varhaisen puuttumisen toteutuminen	24
7.2 Sosiaalisen kasvatuksen toteutuminen	25
7.3 Kumppanuussuhteen toteutuminen	27
7.4 Täydentävän asiantuntijuuden toteutuminen	34
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
9 POHDINTA.....	39
LÄHTEET	43

LIITTEET

Liite 1 Teemahaastattelurunko

Liite 2 Kirje vanhemmille

Liite 3 Haastattelukiinnostuslomake

Liite 3 Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Perheiden hyvinvoinnin ja elämänhallinnan erot ovat yhä suurempia, ja tuen tarpeesta kertoo lasten ja perheiden lisääntyvä pahoinvointi. Perheiden ongelmat kasaantuvat ja vaikeutuvat. Tällaiset tilanteet koettelevat erityisesti lapsiperheitä ja suomalaiset lapset jakautuvatkin yhä enemmän kahteen ryhmään; osa lapsista voi erinomaisesti, mutta kasvava joukko lapsia voi entistä huonommin. Köyhyyden lisääntymisestä ja turvallisten aikuiskontaktien puuttumisesta seuraa monitasoisia ja pitkäkestoisia ongelmia tulevaisuudessa. Näitä ongelmia voivat olla esimerkiksi syrjäytyneisyys ja lastensuojelun tarpeiden lisääntyminen.

Varhaista puuttumista on kehitetty esimerkiksi Sosiaali- ja terveysministeriön projektien kautta jo 1990-luvulta lähtien. Päivähoidosta onkin muotoutumassa alle kouluikäisten lasten perheiden keskeinen varhaisen puuttumisen toimintakenttä, jossa päiväkodilla on avainasema tukea ja ohjata perheitä sekä puuttua tarpeen vaatiessa tilanteeseen mahdollisimman varhain. Yhä kasvavat päiväkotiryhmät ja hyvin erilaiset perheet vaativat päiväkodin henkilökunnalta enemmän myös vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Syrjäytymisen ehkäisy päiväkodissa toteutuu sosiaalisen kasvatuksen avulla, jossa kiusaamisilmiöön pyritään vaikuttamaan jo varhaisessa vaiheessa. Lasten sosiaalisten taitojen kehittäminen nähdään päiväkodissa tärkeänä, koska nämä taidot luovat pohjan myöhemmälle toiminnalle ja vuorovaikutukselle.

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan yhteistyötä lapsen ja hänen perheensä parhaaksi. Kasvatuskumppanuussuhteen mahdollistaminen ja onnistuminen ovat keskeinen osa kasvattajan ammattitaitoa. Kumppanuussuhteessa tuetaan vanhemmuutta ja kodin kasvatustyötä. Siinä varhaiskasvatus ja kotikasvatus voivat täydentää toisiaan, mikäli vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla on yhteiset kasvatustavoitteet. Tällöin niihin pyritään samoin periaattein ja menetelmin. Täydentävän asiantuntijuuden toteutuminen on haasteellinen tehtävä päiväkodille.

Vanhempien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia lastensa päivähoidon tulee lisätä. Lasten vanhemmilla tulee olla aktiivinen rooli varhaiskasvatuspalveluiden laadun kehittämisessä sekä sen arvioinnissa. Kasvatuskumppanuus voi toteutua vanhempien

kokiessa olevansa osallisia päiväkodin varhaiskasvatusyhteisössä. Osallisuuden kokemuksesta muodostuu hyvin tärkeä osa kumppanuutta. Vanhempien osallisuuden kehittäminen onkin yksi tärkeimmistä asioista, kun arvioidaan päivähoidon laatua ja kehitetään varhaiskasvatustyötä.

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuuden ja osallisuuden toteutumisesta iisalmelaisessa päiväkotiki Lumilinnassa. Tarkemmin keskityimme tutkimaan osallisuuden ja täydentävän asiantuntijuuden kokemuksia kohdentuen päiväkodin sosiaaliseen kasvatukseen. Kartoitimme vanhempien tietoisuutta päiväkodin toiminnasta ja lapsen hoitopäivästä. Tavoitteenamme oli tuoda päiväkodille käyttökelpoista tietoa vanhempien kokemuksista. Tutkimuksemme vastaa tiedon tarpeeseen, joka päiväkodilla on kasvatuskumppanuuden toteutumisesta.

Tulosten pohjalta päiväkotiki voi arvioida vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä kehittää toiminnassaan kumppanuusmallin mukaisia työkäytäntöjä. Osallisuuden toteutuessa vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välinen yhteistyö voi toimia ja kehittyä niin, että lapsen asioista puhutaan ja päätetään kumppanuuden hengessä. Tällöin myös kumppanuuden molempien osapuolten asiantuntijuudet täydentävät toisiaan. Toimivassa kumppanuussuhteessa huoli lapsesta tai perheen tilanteesta on mahdollista tuoda esiin ja toisen osapuolen on helpompi ottaa se vastaan.

2 VARHAINEN PUUTTUMINEN PÄIVÄHOIDOSSA

Laki lasten päivähoidosta määrittelee päivähoidon tavoitteiksi tukea lasten koteja kasvatustehtävässä ja edistää lapsen persoonan tasapainoista kehitystä yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhemmuuden tukeminen on lakisääteinen osa varhaiskasvatusta. Sillä tarkoitetaan lasten suotuisan kasvun ja kehityksen edistämistä yhdessä vanhempien kanssa ja ongelmien varhaista tunnistamista sekä niihin puuttumista. (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36; Kaskela & Kekkonen 2006, 20.) Vanhempien tukeminen lastensa kasvatuksessa on ennaltaehkäisevää työtä (Vanhempien ja huoltajien tukeminen 2009).

Päivähoito on yksi tärkeimmistä perhepoliittisista toimenpiteistä, joilla pystytään vaikuttamaan lapsiperheiden elämänlaatuun (Huttunen 1983, 15). Lähes puolet suomalaisista työssäkäyvistä vanhemmista käyttää päivähoiton palveluja päivittäin, jolloin lasten päivähoidolla ja varhaiskasvatuksella on merkittävä rooli vanhemmuutta tukevana palveluna. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovatkin pikkulapsiperheiden keskeisiä yhteistyökumppaneita. (Poikonen & Lehtipää 2009, 70.)

Lastensuojelulaki edellyttää laaja-alaista ja suunnitelmallista lasten ja perheiden ongelmia ehkäisevää toimintaa päivähoidossa. Ennaltaehkäisevällä lastensuojelulla tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintamuotoa, jonka tavoitteena on lapsiväestön hyvinvoinnin ylläpito, turvaaminen ja kehittäminen. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.) Kyseessä ovat lapsen oikeudet ja etu, joiden toteuttamisvastuussa ovat vanhempien lisäksi myös viranomaiset (Aho 1999, 88). Lasten vaikeudet ovat moninaistuneet ja erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrä on kasvanut (Huttunen 1983, 15). Tämän vuoksi lastensuojelun tulee pyrkiä ehkäisemään perheiden ja lasten ongelmia ja puuttua havaittuihin ongelmiin tarpeeksi varhain (Räty 2008, 21). Varhainen puuttuminen perheen tilanteeseen vaatii toimivaa kumppanuussuhdetta ja luottamusta. Siksi päiväkoti onkin varhaisen puuttumisen merkittävä tekijä.

Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan lapsen asioihin puuttumista silloin, kun työnteo- kijällä herää huoli lapsesta. Varhaisen puuttumisen tavoitteena on turvata lapsen kehitys ja hyvinvointi. Tämä tapahtuu ennaltaehkäisemällä vaarantavia tekijöitä, tarjoa-

malla tukea perheelle sekä auttamalla perhettä tarvitsemiensa palveluiden pariin. (Huhtanen 2004, 188, 189-190; What is early intervention 2009.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on luoda heti päivähoitosuhteen alussa riittävä luottamus myös hankalien asioiden puheeksi ottamiseksi (Kaskela & Kekkonen 2006, 18, 21). Tämän vuoksi päiväkodin henkilökunnalta vaaditaan erityistä herkkyyttä ja ammattitaitoa toimia vuorovaikutustilanteissa erilaisten vanhempien kanssa ja erilaisissa tilanteissa (Poikonen & Lehtipää 2009, 88). Välittömässä, kunnioittavassa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä ja yhteistyösuhteessa voivat sekä lapsen vanhemmat että päiväkodin henkilöstö ilmaista huolensa lapsesta heti sellaisen ilmennyttyä (Kaskela & Kekkonen 2006, 46-47). Oikeus ottaa kantaa toisen ihmisen tilanteeseen mahdollistuu hyvän suhteen syntymisen myötä. Tällöin asiakas kykenee ottamaan annetun tiedon merkityksellisenä käyttöönsä. (Mönkkönen 2007, 86, 93.)

3 PÄIVÄKODIN SOSIAALINEN KASVATUS

Sosiaalisen kasvatuksen avulla päiväkodissa toteutetaan ongelmien ennaltaehkäisyä, havainnointia sekä varhaista puuttumista huolen aiheisiin. Se on toiset huomioon ottavien käyttäytymismuotojen ja toimintatapojen vahvistamista. Sosiaalinen kasvatus tarkoittaa päiväkodin toiminnassa sitä, että jokainen lapsi oppii ottamaan muut huomioon ja välittämään toisista. Lapsi suhtautuu tällöin myönteisesti itseensä, toisiin ihmisiin, erilaisiin kulttuureihin ja ympäristöihin. Varhaiskasvatus luo näin omalta osaltaan edellytyksiä hyvän yhteiskunnan muodostumiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 13.)

Sosiaalinen kasvatus on kasvatusta sosiaaliseen osallistumiseen. Sen tehtävänä on auttaa yksilöä kasvamaan sosiaalisesti olennoksi. (Hämäläinen & Kurki 1997, 1886190.) Pienen lapsen sosiaaliset taidot ja tunnetaidot ovat vielä kehittymättömät, eivätkä ne kehity ilman aikuisen ja vertaisryhmän tukea ja mallia (Friman 2008, 27). Tuen ja mallin avulla lapsi omaksuu tietoja, taitoja ja asenteita sekä saa erilaisia kokemuksia. Nämä kaikki vaikuttavat sekä lapsen sopeutumiseen tässä hetkessä että hyvinvointiin pitkälle tulevaisuuteen. (Salmivalli 2005, 15.)

Sosiaalisella kasvatuksella pyritään sosiaalisesti taitavaan käyttäytymiseen. Se on tehokasta ja tilanteeseen sopivaa sanallista tai sanatonta toimintaa, johon muut reagoivat myönteisesti. Sosiaalisesti taitava lapsi pääsee leikkeihin mukaan tai saa leikin jatkuamaan. Hän myös tulee hyväksytyksi vertaisryhmässään ja pystyy solmimaan ystävyyssuhteita. Sosiaalisten taitojen puutteita voidaan tunnistaa ja taitojen lisääntymistä voidaan edistää esimerkiksi juuri päiväkodin sosiaalisella kasvatuksella. (Salmivalli 2005, 79680.) Varhaiskasvattajan työssä ei sosiaalisen kasvatuksen osalta ole keskeisessä asemassa teoriaosaaminen, vaan paremminkin hänen kykynsä kommunikoida, johtamistaitonsa, innostava persoonallisuutensa ja ihmissuhdetaitonsa (Hämäläinen & Kurki 1997, 1886190).

Päiväkotiryhmä on yksi lapsen tärkeistä sosiaalisista verkostoista, jossa lapsen tulisi kokea yhteenkuuluvuutta, hyväksyntää ja ystävyyttä. Ystävyyssuhteet ovat tärkeitä

pienillekin lapsille, ja siksi päiväkodin tulisi tukea lasten kaverisuhteita esimerkiksi kertomalla vanhemmille kenen kanssa lapsi viihtyy ja leikkii. Vanhemmat tarvitsevat päiväkodin henkilökunnalta tukea, tietoja ja ideoita, jotta he osaisivat auttaa lasta kaveritaidoissa. (Friman 2008, 27.) Aikuisen tehtävä on varmistaa, että lapsi tottuu toimimaan ja elämään erilaisten ihmisten kanssa (Järvinen, Laine & Hellmann-Suominen 2009, 1616162).

Terveen itsetunnon kehittyminen on sosiaalisen kasvatuksen tärkeä tavoite. Lapsi tietää tällöin, että hänet hyväksytään omana itsenään. Aikuiset voivat omalla esimerkillään näyttää, että jokainen lapsi on tärkeä, häntä kuunnellaan ja kunnioitetaan. Lapsiryhmässä lapsi oppii tulemaan toimeen toisten lasten kanssa sekä jakamaan erilaisia tunteita. Hyvien käytösten ja sääntöjen opetteleminen ja noudattaminen ovat tärkeä osa sosiaalista kasvatusta ja ne tuovat lapsille turvallisuutta. (Idelia-päiväkotien kasvatusta 2008.) Moraalikasvatukseen liittyvät kysymykset ovat keskeisiä sosiaalisessa kasvatuksessa (Hämäläinen & Kurki 1997, 1886190).

Tutkimastamme päiväkotia Lumilinnasta kerrotaan, että sosiaalinen kasvatusta on joka päiväistä toimintaa päiväkodin arjessa. Se alkaa uuden lapsen ryhmäytymisestä yhteisöön ja ryhmään, jolloin aikuinen on ohjaajan roolissa ja havainnoi lapsia. Tällöin lapselle annetaan aikaa ja tilaa tutustua muihin lapsiin ja etsiä kavereita itse. Joskus pienimmiltä ja ujoimmilta lapsilta ei kaverin löytäminen välttämättä onnistu itsenäisesti, jolloin aikuinen tulee ohjaamaan. Päiväkodin henkilökunta korostaa myös ryhmien me-henkeä, joka näkyy päivittäisessä toiminnassa välittämisenä ja yhteenkuuluvuuden tunteena. Siitä kertoo ensimmäisenä aamulla se, että lapsia tullaan ovelle vastaan heidän saapuessaan ja aloitetaan uusi hoitopäivä yhdessä. Vanhemmat otetaan mukaan me-henkeen puhumalla heidän kanssaan mahdollisimman paljon, jotta kasvatustilasta saadaan yhteinen näkemys. Yhteisesti sovituista toimintatavoista puhutaan mahdollisuuksien mukaan lapsen ollessa läsnä, jotta hän ymmärtää vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan olevan samaa mieltä asioista.

Päiväkodista kerrotaan myös, että toisten kunnioittaminen ja empaattisuus ovat tärkeitä asioita sosiaalisessa kasvatuksessa, ja niitä opetellaankin huomaamatta leikeillä, saduilla ja muulla toiminnalla. Leikeissä kannustetaan lapsia, eikä ryhmäytymisen alus-

sa pyritä kilpailuasetteluun. Jokaiselle on tärkeää saada tunne, että kuuluu tähän ryhmään ja että on yhtä tärkeä ja hyvä ryhmän jäsen kuin kaikki muutkin. Tämä tasa-arvoisuus käsittää myös ryhmien erityistä tukea tarvitsevat lapset. Roolileikit ovat hyvä tapa opettaa lapsille sosiaalisia taitoja. Lapset ottavat tällöin sadun varjolla roolin ja joutuvat miettimään, miltä roolissa olo tuntuu. Rooliin eläytyminen ja tunteiden pohdiskelu auttavat lasta omaksumaan ja oppimaan asioita. (Friman 2008, 27.)

Päiväkodissa pidetään tärkeänä myös hyvien käytösten opettamista. Se tehdään vanhempien kanssa yhteistyössä. Tapakasvatus auttaa päiväkodin päivittäisten kokonaistilanteiden hallinnassa ja tukee viestintää lasten kanssa (Järvinen ym. 2009, 81). Päiväkodissa kasvatus perustuu vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan väliseen kiinteään yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen (Nummenmaa 2006, 23). Yhteisistä käytännöistä sovitaan muun muassa lasten varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa (vasu-keskustelut) ja vanhempainilloissa.

4 VANHEMPIEN OSALLISUUS LASTENSA PÄIVÄHOITOON

Suomen perustuslaissa kerrotaan yksilön oikeudesta osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731). Vanhempien osallisuuden mahdollistamista lasten päivähoidon edellytetään myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31633). Tämän vuoksi vanhempien osallisuuteen päivähoidossa onkin kiinnitetty viime aikoina yhä enemmän huomiota (Lyyra 2004, 107).

Ihminen kokee olevansa osallinen omassa yhteisössään, kun hän saa osallistua ja vaikuttaa. Osallisuus on siis myös vaikuttamista asioiden kulkuun ja vastuunottamista seurauksista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25627.) Vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen vain, jos henkilökunta todella haluaa kuulla heidän mielipiteitään sekä ottaa niitä huomioon toiminnassaan (Kohteliaasta kanssakäymisestä syvälliseen yhteistyöhön 2008).

Osallisuus edellyttää, että vanhemmilla on riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta ja sitä ohjaavista periaatteista (Kohteliaasta kanssakäymisestä syvälliseen yhteistyöhön 2008). Vanhempien roolina on useimmiten kuitenkin olla yksisuuntainen tiedon vastaanottaja, vastavuoroisena kumppanina toimimisen sijaan. Osallisuuden lähtökohtana tulisi kuitenkin olla yhteisen kokemuksen ja tietämyksen vaihto ja jakaminen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26627.) Vanhempien osallisuuden kokemus riippuu useimmiten siitä, millaista tietoa perhe päivähoitosta saa. Kokemus muodostuu myös perheen toiveiden ja ajatusten huomioinnista päivähoitossa. (Osallistuminen ja vaikuttaminen 2008.) Vanhemmat kokevat usein ongelmalliseksi sen, ettei heillä ole riittävästi tietoa päiväkotitoiminnan sisällöstä, eivätkä he tällöin koe voivansa vaikuttaa (Välimäki 2003, Järven mukaan 2006, 3). Päivittäisissä kohtaamisissa jaetaankin nykyään lapsen asioita entistä enemmän. On siirrytty palautteesta vastavuoroiseen kohtamiseen. (Kohteliaasta kanssakäymisestä syvälliseen yhteistyöhön 2008.)

Osallisuus voi toteutua päivähoitossa tietämisenä, kokemisena, vaikutusmahdollisuutena sekä myös konkreettisena osallistumisena (Kohteliaasta kanssakäymisestä syvälliseen yhteistyöhön 2008). Vanhemmille on tärkeää saada kokemus siitä, että myös he

ovat osa sitä varhaiskasvatusyhteisöä, jonka jäseniä heidän lapsensa ovat. Kokemuksellinen osallisuus rakentuu vastavuoroisesta tiedonvaihdesta, merkityksellisistä kohtaamisista ja tunnepohjaisesta sitoutumisesta. Työntekijän ja vanhemman dialogi saa aikaan kahdenkeskisen yhteisöllisyyden kokemuksen lapsen asiaan ja kasvatustilanteeseen. Yhteisöllisyys on myös mahdollista saada rakentumaan laajemmaksi, muitakin vanhempia koskeväksi kokemukseksi. Parhaimmillaan päiväkotitoiminta toimii siis kasvatustilanteiden ja erilaisten kokemusten alustana, josta jokainen voi saada toivoa ja helpotusta omaan vanhemmuuteensa ja myös ammatilliseen kasvattajuuteensa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25627, 39640.) Perheitä olisi hyvä tutustuttaa toisiinsa, koska monet lapsiperheet kokevat olevansa yksin ja heillä on tarvetta vertaistuelle. Tämän vuoksi vanhempainiltojen tulisi olla vuorovaikutteisia. (Friman 2008, 27.)

Toiminnallinen, konkreettinen osallisuus voi tarkoittaa vanhempien osallistumista päiväkodin toimintaan tai lapsen varhaiskasvatukseen osallistumista esimerkiksi olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa, vanhempaintoimikunnassa sekä juhlien ja tapahtumien järjestämisessä (Kaskela & Kekkonen 2006, 25626). Näiden toimintojen tavoitteina on myös vahvistaa vanhemman kokemuksellista osallisuutta ja sitoutumista lapsensa elämään myös päivähoitoyhteisössä. Osallisuus voidaan nähdä osallistumista vaativampana toimintana, koska se vaatii sitoutumista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25627; Osallistuminen ja vaikuttaminen 2008.)

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallisuuteen päivähoitoyhteisön kehittämisessä esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa yhdessä päiväkodin kanssa. Henkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa sen sisältöön sekä osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Se on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Vanhemmat seuraavat ja arvioivat varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja henkilöstö arvioi sekä kehittää varhaiskasvatussuunnitelmaa määräajoin. (Vanhempien osallisuus lastensa varhaiskasvatuksessa 2006.) Lähtökohdaksi vanhempien ja lasten suorittamalle arvioinnille on, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko kasvatusyhteisön yhdessä laatima, se on aktiivisessa käytössä ja sen sisältö perusteineen on koko henkilöstön sekä vanhempien tiedossa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32).

Henkilöstön vastuulla on luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset osallisuudelle varhaiskasvatuksessa ja se vaatii henkilökunnalta aloitteellisuutta ja vastavuoroisuutta (Kaskela & Kekkonen 2006, 25626). Jotta osallisuutta voitaisiin vahvistaa, on vanhempien ja henkilöstön välillä oltava suhde, jossa heidän välillään on luottamuksellisuutta, vastavuoroisuutta ja tasaveroisuutta (Kohteliaasta kanssakäymisestä syväliikkeen yhteistyöhön 2008).

5 KUMPPANUUS PÄIVÄKOTITYÖSSÄ

5.1 Asiantuntijamallista kumppanuusmalliin

Vanhempien tukeminen kasvatuskumppanuudessa voidaan tulkita asiantuntijalähtöiseksi auttamismalliksi, jossa perheen ajatellaan olevan asiantuntijan ohjauksen kohteena. Suhde kuitenkin muuttuu, kun lähtökohtana on perheen ja päiväkodin välinen kumppanuus. Siinä päiväkodin työntekijä asettuu ohjeistavan asiantuntija-aseman sijaan vanhemman rinnalle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20; Vanhempien ja huoltajien tukeminen 2009.)

Hilton Davisin (2003, 42) kumppanuusmallin mukaan ihanteellisin suhde on kumppanuus, joka kehittyy vanhempien ja työntekijän välille. Kumppanuusmalli on alun perin kehitetty sairaiden ja vammaisten lasten vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön, mutta se sopii myös päivähoidon kasvatuskumppanuuden viitekehikseksi. Kumppanuudessa vanhemmat ja kasvattajat käyvät tasa-arvoisia keskusteluja, joissa selviävät vanhempien odotukset ja joissa luodaan yhteiset tavoitteet lapsen kasvun tukemiseksi. Vanhemmat tulisi nähdä oman lapsensa parhaana asiantuntijana, jonka tietoa ja mielipidettä kunnioitetaan.

Kumppanuusmalliteoria voidaan jakaa Davisin (2003, 42644) mukaan kahdeksaan eri osa-alueeseen, jotka ovat läheinen yhteistyö, yhteiset tavoitteet, täydentävä asiantuntijuus, molemminpuolinen kunnioitus, neuvottelemine, kommunikaatio, rehellisyys ja joustavuus. Davisin (2003, 42644) teoriassa vuorovaikutuksen merkitys tehostuu, koska vanhemmilla on tällöin mahdollisuus dialogiin. Näin kasvattaja saa enemmän tietoa perheen tilanteesta ja lapsesta, sekä pystyy toimimaan lapsen ja perheen kanssa tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös vanhemmat tuntevat olevansa enemmän osallisia lapsensa päivähoitotoimintaan. Dialogisen suhteen luominen ja kehittyminen vaatii kumppanuusmallin osa-alueiden toteutumista. Päiväkodin työntekijän ja vanhemman välinen kasvatuskumppanuus syntyy ja rakentuu ainutkertaisesti sen mukaan, millaisia osapuolten elämänhistoria ja lähtökohdat ovat (Poikonen & Lehtipää 2009, 88).

5.2 Kumppanuussuhteen rakentuminen

Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan vuorovaikutus on keskeinen osa päivähoidon toimintaa. Toimiva vuorovaikutussuhde avartaa vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan näkökulmia lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä. (Karila & Nummenmaa 2006, 49; Karila 2006, 91.) Dialoginen vuorovaikutus merkitsee yhteisen ymmärryksen rakentamista ja luottamuksellisen keskusteluympäristön luomista vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välille. Tällöin edetään sekä asiakkaan että työntekijän ehdoilla. Vain kuuleva ja luottamuksellinen suhde voi synnyttää aitoa vuoropuhelua, dialogia, jossa kaikki osapuolet pääsevät näkyviksi omine ajatuksineen. Dialogi toteutuu tasa-arvoisessa, vastavuoroisessa puheessa, jossa osapuolten tietämykset ovat yhtä merkityksellisiä ja arvokkaita. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32, 38; Kasvatuskumppanuus 2007; Mönkkönen 2007, 86, 93.)

Päivähoidossa dialogisuus vanhempien ja henkilökunnan kesken on prosessi, joka kehittyy koko lapsen päivähoidon ajan. Se alkaa, kun perhe tulee ensimmäistä kertaa tutustumaan päiväkotiin ja käy aloituskeskustelun päiväkodin henkilökunnan kanssa. Lapsen vastaanotto päiväkotiin ja lapsiryhmään sekä sitä seuraava tutustumisvaihe ovat tärkeitä, koska lapsen elämäntilanne muuttuu paljon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41646.)

Molemminpuolinen kunnioitus on kumppanuussuhteen tärkeä edellytys. Ihmisen on aina helpompi hyväksyä toimintatavat, jotka ovat lähellä hänen omiaan. On haaste luoda kunnioittava suhde kohdattaessa erilaisuutta; sellaisia perheitä, joiden toimintatavat, arvot ja perhekulttuuri ovat kaukana omista ja totutuista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34; Davis 2003, 34, 42.) Kumppanuutta mahdollistavat työkäytännöt muuntavat päiväkodin henkilökunnan ja vanhemman välisen kunnioituksen yhteiseksi toiminnaksi lapsen parhaaksi (Karila 2006, 104).

Päivähoidossa henkilökunnan tulisi kunnioittaa lapsia, vanhempia sekä toistensa kokemusta ja näkemyksiä, sekä pohjata toimintansa kasvatuskumppanuuden periaatteisiin (The Role of Educators in ECEC 2004). Kunnioittava asenne, avoimuus ja myön-

teisyys kertovat toiselle ihmiselle, että häntä arvostetaan ja hänet hyväksytään. Arvostava asenne kumpuaa ajatuksista ja sitä kautta huomaamatta muuttuu teoiksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34; Davis 2003, 42.)

Kasvatuskumppanuuden keskeisenä tavoitteena voidaan nähdä myös luottamuksellisen ilmapiirin luominen kaikelle työntekijöiden ja vanhempien väliselle vuorovaikutukselle. Eri ihmiset tarvitsevat eripituisen ajan voidakseen luottaa toiseen ihmiseen. Myös heidän aikaisemmat kokemuksensa samankaltaisista tilanteista vaikuttavat luottamuksen syntyyn. Vanhempien luottamus työntekijöihin rakentuu usein kuitenkin lapsen ja työntekijän välisestä suhteesta, siitä, millä tavoin työntekijät välittävät vanhemmille tietämystään ja tuntemuksiaan lapsesta. Jotta luottamus syntyy, tarvitaan aikaa ja vuoropuhelua. (Kaskela & Kekkonen 2006, 15, 36.) Kumppanuus vaatii riittävän määrän yhteisiä kohtaamisia, jotta kumppanin tapa toimia tulee tutuksi, ja häneen oppii luottamaan kokemuksen kautta (Karila & Nummenmaa 2006, 36; Karila 2006, 101). Haasteena toimivalle kasvatuskumppanuudelle nähdään myös lapsiryhmien muutokset ja henkilökunnan vaihtuvuus.

5.3 Täydentävä asiantuntijuus lasten hoidossa ja kasvatuksessa

Vanhemmilla on ensisijainen oikeus ja velvollisuus huolehtia lapsensa kasvatuksesta ja hoidosta, ja päiväkodin tehtävänä on tukea vanhempia siinä tehtävässä (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Lapset viettävät suuren osan ajastaan päiväkodissa, joten sen rooli lapsen ja perheen elämässä muodostuu merkittäväksi. Yhteistyö kodin ja päiväkodin välillä sekä vanhempien saaminen mukaan myös kodin ulkopuoliseen kasvatukseen on laadukkaan päivähoitokasvatuksen ja lasten myönteisen kasvun ja kehittymisen edellytys. Yhteistyö mahdollistaa myös sen, että päivähoito voidaan suunnitella vastaamaan paremmin lapsen todellisia ja yksilöllisiä tarpeita. (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 35638.)

Varhaiskasvatus on perheiden ja päivähoidon yhteinen, jaettu kasvatustehtävä. Vanhemmat ovat vastuussa lapsesta kotona ja vapaa-ajalla ja päiväkodin henkilökunta kun lapsi on päivähoidossa. (Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä 2006.) Täydentävässä asiantuntijuudessa vanhempien ja ammattilaisten asiantuntemukset se-

kä havainnot ryhmässä toimimisesta täydentävät toisiaan ja ovat yhtä tärkeitä, vaikkakin erilaisia. Päiväkodin henkilökunnalla on oma ammatillinen asiantuntijuutensa ja teoretieto lapsen kehittämisestä, jotka ovat muokkautuneet koulutuksen ja kokemuksen kautta. (Heinämäki 2004, 30.) Teoriaosaamisensa lisäksi he havainnoivat lasta päivän aikana yksilönä ja ryhmässä, jolloin he saavat paljon arvokasta tietoa lapsesta ja tämän kehityksestä. Vanhemmat taas tuntevat oman lapsensa parhaiten. He tietävät parhaiten esimerkiksi sen, mitä lapsi haluaa, miten kommunikoida tämän kanssa parhaiten ja miten lohduttaa lasta oikealla tavalla. (Davis 2003, 43.) Vanhemmat tuovat kotona havainnoimaansa tärkeää tietoa lapsen kehittämisestä päiväkodille. Toivotun lopputuloksen saavuttamiseksi tarvitaan molempien tietämystä (Heinämäki 2004, 30).

Jotta kumppanuus voisi toteutua, tulisi vanhempien ja kasvattajan välillä vallita keskinäinen luottamus ja välittäminen, jolloin lapseen liittyvät kasvatuskysymykset koetaan ja jaetaan yhdessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 15.) Vanhemmille on merkittävää saada jakaa ajatuksia lapsestaan päivähoidon henkilöstön kanssa. Myös kasvattajien on saatava kuulla vanhempien käsityksiä oman lapsensa asiantuntijoina ja huomioida ne päivähoidon arjessa ja toiminnassa. Lapsi käyttäytyy eri tavoin kotona ja päivähoitossa, ja siksi lapsen kokemusten kuuleminen ja välittäminen on tärkeää. Täydentävän asiantuntijuuden toteutuminen vaatii päiväkodin henkilökunnalta vuorovaikutustaitoja, jolloin keskustelemalla vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta voivat saada laajemmän, monipuolisemman ja syvemmän käsityksen lapsesta eri kasvuympäristöissä. (Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävänä 2006; Karila 2006, 1066107.)

Täydentävää asiantuntijuutta ajatellen vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan väliset päivittäiset keskustelut ovat tärkeitä, jotta vanhempi voi kertoa mistä tahansa erityisestä, mitä on tapahtunut kotona, ja mikä voi vaikuttaa lapsen käytökseen päiväkodissa. Vanhemmille taas kerrotaan päivittäin lapsen kehittämisestä eri asioissa ja osallistumisesta eri toimintoihin sekä kannustetaan vanhempia vastavuoroiseen vuorovaikutukseen. Tällöin lisätään molempien osapuolten ymmärrystä ja tietämystä lapsesta ja tämän kokemuksista. Näin lapsi tuntee olonsa turvalliseksi tietäessään, että häntä päivittäin hoitavat ja ohjaavat henkilöt puhuvat vanhempien kanssa ja tietävät lapsen elämästä. (Grobler, Faber, Orr, Calitz & van Staden 2007, 10; Wise & Sanson 2003, 203.)

5.4 Yhteisistä tavoitteista sopiminen

Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilöstö tukevat toisiaan lapsen kehitykseen, kasvuun ja oppimiseen liittyvissä asioissa lapsen tarpeista lähtien (Kaskela & Kekkonen 2006, 11615, 17; Heinämäki 2004, 29; Koivula 2004, 81). Kasvatuskumppanuus voidaan nähdä varhaiskasvatuksen kehittämisenä ja ammatillisena vuorovaikutuksena (Kaskela & Kekkonen 2006, 17629). Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi toimijana ja oman elämänsä kokijana. Lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havaitseminen ja havainnointi nähdään tällöin tärkeänä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 17.)

Kumppanuus on läheistä yhteistyötä, jossa mahdollistuvat lapsen täysipainoinen kasvu ja kehitys. Tämä edellyttää sitoutumista molemmilta osapuolilta. Mitä läheisempää yhteistyö on, sitä varmempaa on hyvä lopputulos. Yhteisistä tavoitteista sopiminen on välttämätöntä kumppanuuden mahdollistamiseksi ja lapsen kasvun tukemiseksi. Yhdessä neuvottelemalla ja sopimalla saadaan aikaan selkeästi ilmaistu sopimus yhteisymmärryksessä tehdyistä tavoitteista. Kumppanuudessa osapuolten täytyy kyetä myös joustavuuteen. Tällöin yhteisten tavoitteiden sopiminen on mahdollista. Myös perheiden olosuhteissa tapahtuvien muutosten huomioiminen helpottuu. (Davis 2003, 42, 44.)

Vanhempien ja ammattikasvattajien kohtaaminen tapahtuu useimmiten lasten tuontitai hakutilanteissa sekä kasvatust keskusteluissa (Kaskela & Kekkonen 2006, 46). Monelle vanhemmalle nämä päivittäiset kuulumisten vaihdot ovat erityisen tärkeitä. Henkilökunnan kerrottua lapsen päivästä vanhempi pystyy liittämään lapsen kotona tapahtuvan leikin ja muun toiminnan lapsen kokemuksiin. Lapsen kasvaessa ja muuttuessa omatoimisemmaksi käy helposti niin, että päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välinen kuulumisten vaihto vähenee. Vähentyminen voi johtaa siihen, että päivittäiset keskustelut jäävät pois ja niitä käydään vain pulmatilanteissa, jolloin yhteistyölle ja vuorovaikutukselle voi muodostua helposti negatiivinen luonne. (Karila 2006, 1026 103.) Yhteisen kasvatustehtävän toteuttaminen vaatii vanhemmilta ja päiväkodin hen-

kilökunnalta halua ja toimenpiteitä pitää toisiaan päivittäin ajan tasalla lapsen liittyvissä asioissa (Poikonen & Lehtipää 2009, 81).

Vanhemmille tulisi osoittaa kunnioitusta hyväksymällä heidän tunteensa, tavoitteensa, vahvuutensa ja roolinsa lopullisina päätöksentekijöinä myös silloin, kun he ovat eri mieltä. Kunnioittavassa kumppanuussuhteessa päiväkodin henkilökunnan ratkaisua pidetään ehdotuksena, jota vanhemmat voivat harkita, eikä niinkään käskynä tai viisautena, jota on aina noudatettava. Kunnioittava suhtautumistapa saa vanhemmat tuntemaan itsensä arvostetuiksi, ja tällöin kumppanuussuhde voi tulla avoimemmaksi ja tehokkaammaksi. Näin vähenee myös erimielisyyksien ja vihamielisyyden todennäköisyys. Jos keskustelu muodostuu erimielisyyksistä, kuulija alkaa helposti puolustautua ja kertoa omia näkemyksiään, jolloin toisen kuuleminen jää oman puheen alle. Dialogi ei siis ole itsensä näkyväksi tekemistä oikeassa olemisen näkökulmasta, vaan yhdessä tarkastellen, etsien ja ajatellen. Siinä luodaan yhteistä ymmärrystä ja sovitteluaan yhteen erilaisia tulkintoja todellisuudesta. Tällöin edetään kohti yhteistä lopputulosta. Vuorovaikutuksessa tehdään tilaa toisen ajatuksille. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32, 34, 38-40; Davis 2003, 34, 43.)

5.5 Kumppanuus tutkimassamme päiväkodissa

Päiväkoti Lumilinnan toiminta-ajatuksena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yksilöllisesti. Tämä tapahtuu lapsen lähtökohdista yhdessä vanhempien kanssa. Henkilökunta kertoo, että he ovat kehittäneet kasvatuskumppanuuden mukaisia työkäytäntöjään jatkuvasti ja kutsuvat vanhempia mukaan päiväkodin toimintaan. Ajoittain järjestettävät vanhempainillat ja erilaiset juhlat kuuluvat perheiden ja päiväkodin väliseen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen.

Päiväkodin henkilökunta kokee, että kasvatuskumppanuus alkaa jo ennen päiväkotipaikan hakemista, kun vanhemmat käyvät tutustumassa päiväkodin internetsivuihin. Päiväkoti järjestää uusille vanhemmille vanhempainillan kesäkuun alussa, jossa henkilökunta esittäytyy, esittelee toimintaansa ja tutustuu vanhempiin. Uudet vanhemmat kertovat lapsestaan ja toiveistaan hoitoon ja kasvatukseen liittyvissä asioissa. Tutustumiskäynnit ovat tärkeä osa kasvatuskumppanuutta, ja perheet voivat tehdä halutes-

saan useita tutustumiskäyntejä päiväkotiin. Omien mahdollisuuksiensa mukaan myös vanhemmat voivat osallistua päivähoidon aloittamiseen. Jo tutustumisvaiheesta lähtien vanhempien ja henkilökunnan välille pyritään luomaan avoimet ja luottamukselliset välit. Näin lapsen asioista, kuten kasvusta ja kehityksestä voidaan keskustella avoimesti ja rehellisesti.

Vanhempien näkemysten kunnioittaminen on perusta toiminnan suunnittelulle. Luottamus taas syntyy osapuolten välille avoimen keskustelun ja kuuntelemisen kautta. Keskusteluista tahdotaan tehdä kannustavia ja myönteisiä, ja niissä pyritään kiinnittämään huomiota myös lapsen vahvuuksiin. Sitoutumalla kasvatuskumppanuuteen päiväkodin henkilökunta arvostaa vanhempien näkemyksiä. Kumppanuudessa luottamus perustuu myös henkilökunnan väitölovelvollisuuteen.

Päiväkodin henkilökunta kunnioittaa ja arvostaa vanhempien tuntemuksia omasta lapsestaan sekä heidän arvojaan ja toiveitaan. Kasvatuskumppanuuden tärkeimmäksi muodoksi päiväkoti nostaa päivittäiset keskustelut. Niissä vanhemmat saavat tietoa konkreettisista havainnoista, joita henkilökunta on tehnyt lapsesta ja tämän oppimisesta sekä leikeistä. Huolen aiheet tuodaan tarvittaessa esille kertomalla lapsesta tehtyjä havaintoja ja huolta aiheuttavia asioita. Sen jälkeen henkilökunta etsii ratkaisua tilanteeseen yhdessä vanhempien kanssa.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuskysymykset

Halusimme saada selville, miten vanhemmat kokevat kumppanuuden ja osallisuuden lastensa kasvatuksessa ja onko heillä niihin liittyviä odotuksia. Tutkimuskysymyksemme olivat:

- Millaisia kokemuksia päivähoitolaisten vanhemmilla on osallisuudesta lastensa sosiaaliseen kasvatukseen päivähoitossa?
- Miten täydentävä asiantuntijuus toteutuu kasvatuskumppanuudessa?

Vanhempien osallisuuden toteutuessa saa täydentävä asiantuntijuuskin edellytykset toimia. Näin kasvatuskumppanuuden toteuttaminen on mahdollista. Päädyimme tutkimuksemme selvittämään vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisiä keskusteluja, tasa-arvoisuutta ja päiväkodin roolia perheelle, koska uskoimme saavamme niiden avulla parhaiten tietoa osallisuuden ja täydentävän asiantuntijuuden toteutumisesta. Tutkimamme aihe on ajankohtainen ja päivähoiton laadun arvioinnissa kiinnitetään yhä enemmän huomiota kasvatuskumppanuuteen ja vanhempien osallisuuden toteutumiseen.

6.2 Tutkimusmenetelmä, kohderyhmän valinta ja aineiston hankinta

Tutkimus on laadullinen eli kvalitatiivinen. Tutkimusmenetelmän valintaan vaikuttivat tutkimuksen luonne ja tavoitteet, koska tunsimme saavamme kvalitatiivisella tutkimuksella parhaiten tietoa vanhempien kokemuksista. Tällöin vanhempien omat kokemukset tulevat kvantitatiivisia tiedonkeruumenetelmiä paremmin esille. Myöskään vastaajien määrä ei olisi riittänyt kvantitatiivisen tutkimuksen tekoon ja tunsimme tärkeäksi tutkia yksilöllisiä kokemuksia.

Toteutimme tutkimuksemme teemahaastatteluilla. Teemahaastattelu on välimuoto avoimelle haastattelulle ja lomakehaastattelulle ja sitä käytetään paljon kasvatus- ja

yhteiskuntatieteellisissä tutkimuksissa. Teemahaastattelulle on tyypillistä, että kysymysten tarkka järjestys ja muoto puuttuvat, mutta haastattelun aihepiiri on tiedossa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 203.) Se on keskustelunomainen tilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja teemoja. Teemojen käsittelyjärjestys on vapaa, eikä kaikkien haastateltavien kanssa välttämättä puhuta kaikista asioista samassa laajuudessa. Teemahaastattelu edellyttää aihepiiriin perehtymistä, jotta haastattelu voidaan kohdentaa juuri tiettyihin teemoihin. (Teemahaastattelu 2008.)

Teemahaastattelu soveltui menetelmäksemme sen vuoksi, että haastatellessamme saimme ainutlaatuista tietoa ja pystyimme tarvittaessa tekemään myös tarkentavia kysymyksiä. Teemahaastattelulla varmistimme sen, että vanhempien kokemukset kerrotaan heidän omilla sanoillaan. Haastattelimme vanhempia teemahaastattelurungon (liite 1) kolmen teeman mukaisesti, jotka olivat sosiaalinen kasvatus, päiväkotitoiminnan suunnittelu ja toteutus sekä tiedon vaihtaminen.

Tutkittaviksi tulee yleensä valita vain sellaisia ihmisiä, joilta arvellaan parhaiten saatavan aineistoa kiinnostuksen kohteena olevista asioista (Teemahaastattelu 2008). Tämän vuoksi haastattelimme päivähoitolaisten vanhempia, sillä vain heiltä voimme saada luotettavaa tietoa koskien vanhempien omia kokemuksia. Pyysimme päiväkotia kertomaan opinnäytetyöstämme syksyllä 2008 vanhempainillassa, johon valmisteimme infotekstin tutkimuksestamme. Saimmekin muutaman vapaaehtoisen haastateltavan tietoomme heti kyseisen illan jälkeen.

Keväällä 2009 lähestyimme vanhempia uudelleen tiedotteella (liite 2), jossa kerroimme tarkemmin tutkimuksestamme ja siihen osallistumisesta. Liitteenä oli ilmoittautumislomake (liite 3), joka vanhempia pyydettiin palauttamaan päiväkodille. Vapaaehtoisia haastateltavia tuli lopulta yhteensä kahdeksan, joista kuitenkin yksi perui haastattelun kiireidensä vuoksi, eikä myöhempikään ajankohta sopinut hänelle. Haastateltavat ovat olleet kyseisen päiväkodin asiakkaita yhdestä neljään vuotta. Heillä oli haastatteluhetkellä hoidossa tutkimassamme päiväkodissa enintään kaksi lasta. Kahdella oli kokemuksia muistakin päiväkodeista ja kolmella perhepäivähoidosta. Kaikki haastateltavat olivat äitejä.

Ennen haastatteluiden aloittamista pohdimme olisiko parempi, että haastattelisimme vanhempia kumpikin erikseen, mutta päädyimme kuitenkin haastattelemaan yhdessä. Näin tutkimuksemme luotettavuus parani, kun kaikille vanhemmille tehtiin samanlaiset haastattelut ja olimme molemmat mukana havainnoimassa tilannetta. Haastatteluiden aikana toiselle saattoi myös herätä sellaisia kysymyksiä, joita ei toiselle olisi herännyt ja näin saimme myös enemmän tutkimuksemme kannalta hyödyllistä tietoa.

Suoritimme haastattelut vanhempien toiveiden mukaisesti päiväkodilla, haastateltavien työpaikoilla ja kodeissa sekä Savonia-ammattikorkeakoululla. Haastattelumme kestivät 30 minuutista puoleentoista tuntiin. Haastattelutilanteet olivat rauhallisia ja rentoja. Tilanteen alussa kerroimme vielä tutkimuksestamme ja haastattelun sisällöstä. Haastateltavat toimivat tilanteessa luonnollisesti, eikä varsinaista jännitystä ollut havaittavissa. Tämä saattoi johtua siitä, että haastateltavat saivat itse päättää paikan, jossa haastattelu tapahtui. Yleensä haastateltavat vastasivat kysymyksiin monipuolisesti ja saimmekin runsaasti tietoa ja esimerkkejä.

6.3 Aineiston käsittely

Teimme litteroinnit pian haastattelujen jälkeen. Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2007, 219) mukaan litteroinnin voi tehdä joko koko aineistosta tai valikoiden esimerkiksi teema-alueiden mukaisesti. Me litteroimme aineiston sanantarkasti sanelukoneista tietokoneelle. Jaoimme litteroinnit ja tutustuimme niihin hyvin. Alleviivasimme mielestämme tärkeitä asioita ja niiden perusteella abstrahoitimme eli pelkistimme aineiston. Pelkistysten jälkeen luokittelimme samaan aiheeseen kuuluvat pelkistykset muodostamiemme luokkien alle. Luokkia meille kertyi kaikkiaan yhdeksän. Tässä vaiheessa esille nousivat erityisen selvästi vanhempien erilaiset näkemykset.

Analysoimme aineistomme teorialähtöisesti teoriapohjaamme käyttäen. Teoriapohjamme tukeutui Davisin kumppanuusmalliin (2003). Analyysi on teorialähtöinen silloin, kun se perustuu valmiiseen teoriaan tai malliin. Tarkoituksena on usein testata teoriaa uudessa yhteydessä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 95 ó 99.) Tutkimuksessamme testasimme kasvatuskumppanuuden ja kumppanuusmallin teorioita tutkimassamme päiväkodissa. Analyysin tarkoituksena on tiivistää aineistoa niin, ettei sen sisältämä

tieto häviää. Tieto on tarkoitus saada aineistosta selkeään ja tarkoituksenmukaiseen muotoon. (Eskola & Suoranta 1998, 138.) Johtopäätösten kirjaaminen sujui nopeasti, kun olimme saaneet analyysin ja tulokset purettua.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus ja eettiset näkökohdat

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tutkimuksen kohde ja tarkoitus, tutkijan oma sitoutuminen tutkimuksen tekoon sekä aineistonkeruuvallinnat. Lisäksi luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat haastateltavien henkilöiden valinta, tutkimuksen kesto, aineiston analysoiminen, oma arvio tutkimuksen luotettavuudesta sekä raportointi. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 135-138.) Kohteena tutkimuksessamme olivat siis vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuudesta ja osallisuudesta päiväkotikasvatuksessa. Tutkijoina olimme kiinnostuneita kasvatuskumppanuudesta, koska aihe on mielestämme erittäin tärkeä ja ajankohtainen. Teoreettisen viitekehyksemme olemme pyrkineet rakentamaan huolella, ja olemme samalla syventäneet omaa asiantuntemustamme koskien kasvatuskumppanuutta ja sen eri muotoja. Tutkimuksen kuluessa käsitksemme kasvatuskumppanuudesta, osallisuudesta ja sosiaalisesta kasvatuksesta laajeni ja monipuolistui.

Tutkimusprosessin aikana meille on useita kertoja noussut esille kysymyksiä luotettavuudesta ja olemme pyrkineet tekemään sellaisia ratkaisuja, jotka eivät heikentäisi luotettavuutta. Haimme tutkimuslupaa Iisalmen päivähoidon johtajalta ja uusimme sen myöhemmin aiheen muututtua (liite 4). Luotettavuudesta kertoo myös se, että haastateltavat olivat vapaaehtoisia osallistumaan tutkimukseen. Heidän osallistumislomakkeensa pyydettiin palautettaviksi suljetuissa kirjekuorissa päiväkodille huolimatta siitä, aikoiko lomakkeen palauttaja osallistua tutkimukseen vai ei. Tällä pyrimme siihen, että myöskään päiväkodin henkilökunta ei tiedä haastateltavia, jolloin haastateltaville ei muodostuisi estettä kertoa avoimesti kokemuksiaan.

Testasimme teemahaastattelurunkoamme kahdessa eri koehaastattelussa, joista saadun palautteen perusteella muokkasimme teemahaastattelurunkoamme tarkoituksenmukaisemmaksi. Koehaastateltavat olivat äitejä, joilla on tai oli ollut lapsia päivähoidossa.

Koehaastatteluista saimme tietoa muun muassa siitä, olimmeko tuoneet käsitteet tarpeeksi lähelle päiväkodin arkea ja ovatko ne ymmärrettäviä. Lisäksi saimme kokemusta haastattelusta ja saimme ideoita haastattelun kulkua ajatellen.

Haastattelutilanteessa kahden haastattelijan läsnäolo lisää luotettavuutta. Pääsimme molemmat havainnoimaan tilannetta ja kysymään mieleen tulevia tarkentavia kysymyksiä. Luotettavuutta lisää myös se, että nauhoitimme haastattelut, jolloin niistä ei litteroidessa jäänyt puuttumaan mitään oleellista. Vanhemmilta kysyimme luvan, saammeko käyttää lainauksia heidän puheestaan raportissamme ja kerroimme myös, ettei heidän tai heidän lastensa nimiä tulisi missään vaiheessa ilmi. Haastateltavien määrä oli riittävä, koska viimeisiltä haastateltaviltamme ei juurikaan tullut uutta tietoa. Näin tiesimme saavuttaneemme saturaation, eli aineistomme oli kylläntynyt. Tämä kertoo siitä, että haastateltavia oli tarpeeksi ja määrä oli riittävä toteuttaaksemme luotettavan tutkimuksen.

Olemme tehneet työmme huolella, ja olimme jo tutkimuksemme alussa valmiita joustamaan omasta aikataulustamme, jotta tutkimuksemme ei kärsisi liiallisen kiireen vuoksi. Olemme käyttäneet paljon aikaa tutkimuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä myös aineistojen analysointiin. Huolella tehty esivalmistelu, toteutus ja analysointi lisäävät tutkimuksemme luotettavuutta. Meillä oli myös vahva teoriapohja, jonka avulla analysointi oli varmempaa. Tutkimuksen luotettavuutta saattaa taas heikentää se, ettemme ole kovin kokeneita haastattelijoina, joten haastatteluiden aikana emme ole välttämättä osanneet kiinnittää huomiota johonkin vanhemman kokemukseen, johon olisi voinut olla hyvä tarttua ja kysyä tarkennusta. Lisäksi työmme luotettavuuteen vaikuttaa se, että haastateltavat saattavat olla vanhemmista aktiivisimpia, kun puhutaan päiväkodin ja vanhempien välisestä yhteistyöstä. Tämän vuoksi kaikkien päiväkotilasten vanhempien näkemykset eivät tule tasapuolisesti esille.

7 TULOKSET

7.1 Varhaisen puuttumisen toteutuminen

Vanhemmat kertoivat, että päiväkotitukea vanhemman vastuuta lapsen kasvattamisessa. Osa vanhemmista onkin kokenut saavansa apua ja tukea ongelmiansa hoitoon henkilökunnalta sitä kysyttäessä tai tuodessaan huolen esiin. Tukea on saatu esimerkiksi lapsen ikävään ja vilkkauteen sekä esikoululaisen kohdalla koulun aloittamiseen. Vanhempien mukaan päiväkodin työntekijät ovat kertoneet vanhemmille, mikäli heitä on huolestuttanut jokin asia lapsessa. Esimerkiksi ryhmässä esiintyneeseen, videopelien johtuneeseen levottomuuteen ja aggressiivisuuteen on puututtu puhumalla asiasta vanhemmille ja järjestämällä vanhempainilta yhteistyössä vanhempien kanssa. Vanhempainiltaan kutsuttiin asiantuntijaluennoitsija kertomaan videopelien pelaamisesta ja sen vaikutuksista lapsiin. Vanhempien mukaan ongelma saatiin näin hoidettua yhdessä.

Henkilökunnalle toivottiin kuitenkin enemmän rohkeutta tuoda esille pieniäkin huolia lapsesta. Vanhemmat halusivat henkilökunnan luottavan siihen, että heille voi kertoa huolestuttavia asioita lapsesta, esimerkiksi jos jollain kehityksen osa-alueella on puutteita. Vanhemmat kaipasivat lisää tietoa varsinkin kiusaamiseen liittyvistä huolista sekä siitä, miten kiusaamiseen puututaan. Lapsi voi esimerkiksi kokea kiusaamisena toisten lasten liialliset huomionosoitukset, ja tämä voi jäädä hänen mieleensä painamaan useammaksi viikoksi. Eräs vanhempi huomasi tällaisen tilanteen ja puhui siitä henkilökunnan kanssa, jolloin päiväkodista puututtiin asiaan ja lapsen kokema kiusaaminen loppui. Henkilökunta paneutuu ongelmien hoitoon ja selvittämiseen toisissaan. Ratkaisuja ongelmiin on löydetty yhdessä vanhempien kanssa. Kiitosta henkilökunnalle annettiin nopeudesta, jolla se on puuttunut ongelmiin.

Vanhemmat kertoivat pystyvänsä tuomaan huolensa esille päiväkodissa. Huolen synnyessä oli vanhempien mukaan tärkeää, että vanhempi uskaltaa itse ottaa asian puheeksi ja tulla kertomaan mieltään painavista asioista. Vanhemmat uskovat, että lapset kertoisivat kotona vanhemmilleen, jos päiväkodissa ilmenisi jotain ongelmia päivän aikana tai jos jokin ei toimisi.

7.2 Sosiaalisen kasvatuksen toteutuminen

Vanhemmilla on erilaisia käsityksiä päiväkodin sosiaalisesta kasvatuksesta. Osa vanhemmista kertoi tietävänsä tarpeeksi päiväkodin sosiaalisen kasvatuksen keinoista ja menetelmistä, esimerkiksi miten lapsille opetetaan käytöstapoja tai muiden huomioonottamista. Toiset vanhemmista taas kertoivat, ettei heillä ole tarkkaa käsitystä sosiaalisen kasvatuksen menetelmistä, käytöstapojen opettamisesta ja muiden huomioonottamisesta.

Vanhemmat ovat saaneet tietoa päiväkodin sosiaalisesta kasvatuksesta havainnoimalla ryhmän toimintaa lasten tuontien ja hakujen yhteydessä sekä kysymällä henkilökunnalta. He tietävät muun muassa, millaisia käytöstapoja päiväkodissa vaaditaan ja miten ruokailussa toimitaan. Joidenkin vanhempien kokemus on, ettei henkilökunta ole kertonut heille esimerkiksi siitä, miten päiväkodissa opetetaan lapsille toisten huomioonottamista, mutta toisaalta vanhempi ei ole sitä henkilökunnalta kysynyt. Jotkut vanhemmista kertoivatkin olevansa passiivisia ottamaan selvää päiväkodin kasvatuskäytännöistä.

Kun tilanne on hallinnassa ja rauhallinen ja sitten kuitenkin positiivinen, minusta se ruokailutilanne on semmonen jo, ett se kuvaa näitä päivän tapahtumia hyvin.

Vanhempien käsitysten mukaan päiväkodissa opetetaan lapsille käytöstapoja ja toisten huomioonottamista päivittäisten rutiinien kautta. Tällöin toisesta lapsesta otetaan mallia omaan toimintaan. Lisäksi oppiminen vaatii paljon toistoja. Kotona käytetään samanlaisia kasvatusmenetelmiä, joten se tukee päiväkotikasvatusta. Vanhemmat pitävät siitä, että päiväkotirohkaisee ja kannustaa lapsia oma-aloitteisuuteen. He olivat myös sitä mieltä, että päiväkodissa pidetään yllä vanhoja arvoja; lapset kasvatetaan kunnioittamaan vanhempiaan. Tähän oltiin tyytyväisiä.

Vanhemmat ovat sitä mieltä, että päiväkotirohkaisee ja kannustaa lapsia oma-aloitteisuuteen. He olivat myös sitä mieltä, että päiväkodissa pidetään yllä vanhoja arvoja; lapset kasvatetaan kunnioittamaan vanhempiaan. Tähän oltiin tyytyväisiä.

ajoittain lasten sosiaalisten taitojen kehittymisestä; lapselle on tullut rohkeutta olla ryhmässä ja esiintyä. Vanhemmat kokevat sosiaalisen kasvatuksen käytännöt hyviksi ja toimiviksi. Esimerkkinä on se, että erityistä tukea tarvitsevia lapsia ei vanhempien mukaan eritellä päiväkodissa, vaan kaikki ovat tasavertaisia ryhmäläisiä. Vanhemmat toivovat saavansa lisää tietoa lasten leikeistä ja niiden onnistumisesta sekä lapsen toimimisesta ryhmässä.

Lasten väliset ristiriitatilanteet päiväkodissa selvitetään vanhempien käsityksen mukaan keskustelemalla ja puhuttelemalla. Lapsille ei huudeta ja heitä opetetaan pyytämään anteeksi. Nämä menetelmät ovat vanhempien mielestä hyviä ja näin toimiessa lapsillekin jää hyvä mieli. Eräs vanhemmista kertoi, ettei lapsi päässyt toimintansa vuoksi muun ryhmän kanssa retkelle. Vanhempi kertoi keskustelleensa asiasta henkilökunnan kanssa ja piti itsekkin ratkaisua hyvänä ja oikeudenmukaisena. Osa vanhemmista kokee, että ristiriidat selvitetään tasapuolisesti ja hyvin loppuun asti, ja että lapsille tulee hyvä mieli selvittämisen jälkeen. Osa vanhemmista taas kokee, että lapsen puhuessa ristiriidoista vielä iltaisin kotonakin, niitä ei ole välttämättä aina pystytty täydellisesti selvittämään päiväkotipäivän aikana. Kuitenkin vanhemmat kertoivat ymmärtävänsä, että ryhmässä on paljon lapsia, joten joskus asian loppuun asti selvittäminen voi jäädä kesken.

Ristiriitatilanteista kerrotaan vanhemmille henkilökunnan toimesta, tosin joskus on erimielisyyksiä jäänyt kertomatta. Vanhemmat kokevat, että henkilökunta pystyy kertomaan heille tilanteista ja niiden käännteistä. Lapset saattavat kertoa myös kotona vanhemmalle ristiriitatilanteiden selvittämisestä. Jos lapsi osaa itse selvittää nämä tilanteet päiväkodissa, henkilökunta ei vanhempien mukaan juurikaan kerro niistä heille. Myös lapset kertovat kotona erilaisista toimintatavoista. Ristiriitatilanteiden selvittämiseen toivottiin oikeudenmukaisuutta, jolloin kukaan ei joutuisi liiallisen huomion kohteeksi, vaan kaikille oltaisiin tasapuolisia. Osa vanhemmista on sitä mieltä, että lapsille tulisi myös antaa tilaisuus ratkaista riitojaan itse.

Vanhemmat kertoivat, että päiväkotikiikarit ja siellä olevat kaverit ovat lapsille hyvin tärkeitä. Päiväkotikavereista puhutaan paljon kotona iltaisin ja viikonloppuisinkin, ja lapsen paras kaveri voi olla löytynyt päiväkotiryhmästä. Huomasimme myös, että osalla lap-

sista kaveripiiri muodostuu lähes ainoastaan päiväkotikavereista. Vanhempien toive oli, että päiväkodin henkilökunta kertoisi heille päivittäisissä keskusteluissa enemmän lasten välisistä kaverisuhteista.

Päiväkoti ja sen henkilökunta kuuluvat lapsen sosiaaliseen verkostoon. Päivähoidon aloitusvaiheessa työntekijät ovat olleet lapsille tärkeitä, mutta vähitellen kavereiden tärkeys on lisääntynyt. Lapset puhuvat paljon päiväkodin henkilökunnasta. Erään vanhemman mukaan päiväkodin työntekijät ovat lapselle idoleita ja hyvin tärkeitä, koska he ovat niin suuren osan päivästä läsnä lapsen elämässä. Osa vanhemmista kokee, että lasten ollessa aiemmin perhepäivähoidossa, hoitaja oli lapsille tärkeämpi, kuin päiväkodin hoitajat nyt. Tämä johtui vanhempien mukaan siitä, että perhepäivähoidossa hoitajana on ollut aina vain yksi, sama henkilö, kun taas päiväkodissa hoitajia on useampia. Lisäksi päiväkodin henkilökunnassa esiintyy välillä vaihtuvuutta.

Tiiän, koska lapset lähtee sinne mielellään, ne ei koskaan itke eikä niillä oo koskaan paha mieli, kun ne tulee sieltä, ni minä tiän että ne voi hyvin.

Monessa kodissa tuntuvat olevan hieman vapaammat säännöt kuin päiväkodissa. Vanhemmat ovat kuitenkin hyväksyneet päiväkodin säännöt ja tavat, eivätkä lapsetkaan ole menneet sekaisin siinä, mitä eroja on kodin ja päiväkodin säännöissä. Vanhemmilta ja lapsiltakin on vaatinut aikaa sopeutua päiväkodin sääntöihin, mutta niihin on totuttu. Vanhemmat ymmärtävät, ettei kaikkiin sääntöihin voi välttämättä vaikuttaa, mutta toki niistä voi keskustella henkilökunnan kanssa ja pyrkiä ymmärtämään niitä paremmin.

7.3 Kumppanuussuhteen toteutuminen

Vanhemmat ovat tyytyväisiä nykyisiin yhteistyötapoihin, koska jos ongelmia esiintyy, vanhempi voi ottaa sen esille ja siitä keskustellaan yhdessä henkilökunnan kanssa. Yhteistyön kehittämis ehdotuksiksi nousi kuitenkin suullisen yhteistyön ja henkilökuntaresurssien lisääminen. Myös vanhempainiltojen järjestämistä useammin, henkilökunnan ja vanhempien välisten kahdenkeskisten keskustelujen lisäämistä ja sähköpostin

hyödyntämistä toivotaan. Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välinen yhteistyö koetaan kuitenkin toimivaksi näillä käytettävissä olevilla aika- ja henkilökuntamäärillä. Vanhemmat kokevat, että päiväkodin toiminta on hyvin informoitua, esimerkiksi henkilökunta tiedottaa heille aina päiväkodissa käyttöön otetuista uusista menetelmistä.

Se on pääasia että myö tullaan hyvin toimeen ja lapset viihtyy. Ja kodin ja sen päiväkodin, että ne toimii hyvin yhdessä.

Pääsääntöisesti vanhemmat kertoivat tietävänsä paljon päiväkodin toiminnasta ja kasvatuksesta. He kertoivat tietävänsä, millainen on päiväkodin päivärytmi ja mitä päivän aikana tapahtuu. Tietoisuus kehittyy vähitellen prosessina, ja esimerkiksi lasten aiempi hoito perhepäivähoidossa voi jossain tapauksessa hidastaa tietoisuuden kehittymistä, jos aiemmassa hoitopaikassa on ollut hyvin erilaiset toimintatavat. Osa vanhemmista toivoo saavansa päivittäin lisätietoa päivän kulusta, ja osalle nykyinen informaatio on riittävää. Toisaalta vanhemmat kertoivat, ettei heillä ole aina aikaa jäädä juttelemaan lasta hakiessa tai tuodessa.

Vanhemmat keskustelevat henkilökunnan kanssa lapsen päivästä ja asioista vaihtelevasti. Keskusteluja käydään päivittäin ja silloin, kun jotain erityistä on tapahtunut, puhutaan asiasta tarvittaessa enemmän. Tavallisesti päivittäiset keskustelutilanteet käydään aamulla lapsen hoitoon tuonnin yhteydessä vastaanottavan työntekijän kanssa. Enemmän keskustelua on iltapäivällä, minkä osa vanhemmista perusteli sillä, ettei silloin yleensä ole niin kiire. Keskustelutilanteet tapahtuvat usein ulkona tai eteisessä. Iltapäivällä vanhempi keskustelee hoidosta hakemisen yhteydessä mahdollisuuksien mukaan sen henkilökunnan jäsenen kanssa, joka on päivän aikana havainnoinut lasta ja toiminut tämän kanssa. Ongelmana nähtiin se, että tiedonkulku katkeaa välillä henkilökunnan kesken, jolloin iltapäivävuorolainen ei tiedä aikaisin aamulla tapahtuneista tilanteista. Lapset kertovat vanhemmilleen päiväkotipäivistään lähinnä kavereiden kanssa touhuamisesta, erilaisista tapahtumista, siitä mitä on tehty päivän aikana, mitä syöty ja missä retkeilty.

ó ó sit kun he eivät välttämättä tiedä edes mitä, jos on iltavuorolainen, niin ei tiedä mitä aamulla on tapahtunu.

Vanhempien haastatteluista kävi ilmi, että henkilökunta kertoo erittäin mielellään päivän kulusta vanhemmille. Yksi vanhemmista taas koki vaikeaksi sen, että henkilökunnan täytyy kertoa vanhemmille pienistäkin asioista. Vanhemmat kertoivat olevansa aktiivisia ja kysyvän suoraan henkilökunnalta, jos haluavat saada lisää tietoa vaikkapa lapsen hoitopäivästä. Yleisesti lapsen asioista keskustelu onnistuu kenen tahansa henkilökunnan jäsenen kanssa, ja päivän kulusta voi yleisesti kysyä kaikilta työntekijöiltä.

Vanhemmat saavat henkilökunnalta päivittäin tietoa perusasioista, kuten siitä, miten lapsi on syönyt ja nukkunut ja mitä hän on tehnyt päivän aikana ja onko päivä mennyt hyvin. Myös retkistä ja niiden sujumisesta sekä lapsen kehitymisestä erilaisissa asioissa puhutaan. Päivittäisiin keskusteluihin haluttaisiin vanhempien mukaan sisällyttää enemmän tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä sekä niihin liittyvistä haasteista, jolloin kotonakin voisi kiinnittää helpommin näihin asioihin huomiota.

Eräs vanhempi kertoi, että hänen lapsensa on aiemmin ollut hoidossa päiväkodissa, jossa lapsen päivän kulusta kirjoitettiin joka päivä lappu vanhemmalle. Lapussa kerrottiin muun muassa syömisestä ja nukkumisesta. Vanhempi kertoi, että lappuja tuli hänen mielestään aivan liikaa, ja niissä luki joka päivä samat asiat, joten hän on hyvin tyytyväinen tämän päiväkodin päivittäisiin pieniin keskusteluihin tuonti- ja hakutilanteissa. Muutamit vanhemmista kertoivat sopineensa henkilökunnan kanssa, että perusasioista ei tarvitse puhua päivittäin, vaan raporttia pidetään vain, jos on tapahtunut jotain erikoista. Poikkeavien tapahtumien tietoon saattamista pidetäänkin hyvin tärkeänä.

Keskusteluja käydään päivittäisten kuulumisten vaihdon lisäksi tarpeen vaatiessa ja myös vasu-keskusteluiden yhteydessä. Vasu-keskustelut ovat vanhempien mielestä hyvä, tärkeä ja mielenkiintoinen täydentävän asiantuntijuuden toteuttamismuoto. Niissä vanhemmat saavat tietoa muun muassa lapsen myönteisestä kehityksestä ja kehitet-

tävistä puolista. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa puhutaan myös kasvatukseen liittyvistä periaatteista ja käytännöistä sekä lapsen liittyvistä asioista.

*Mä oon ainaki nähny sen niin, että kyllä täällä katotaan jokaista lasta yksilönä. Ja tarkastihan ne käydään sitte ne, mitä niis vasu-keskusteluissaki on, ni kyllähän ne käydään läpi ne kaikki asiat, ja on ol-
lu kiva huomata, ett nää opet täällä on huomioinu ihan samanlaisii asi-
oita siitä lapsesta, mitä me on siel kotona huomattu. Silleen kyl täällä
varmaan aika hyvin tunnetaan nää lapset.*

Vasu-keskustelun toivottiin olevan useammin myös alle esikouluikäisillä, esimerkiksi sekä keväällä että syksyllä. Tällä hetkellä vain esikouluikäisillä on varhaiskasvatussuunnitelma kaksi kertaa vuodessa. Vaikka yleinen käsitys olikin, että vasu-keskusteluissa positiivista palautetta annetaan helpommin, eräs vanhempi sanoi, ettei saa positiivista kehittymiseen liittyvää tietoa tarpeeksi suoraan. Positiivista palautetta saadaan esimerkiksi lapsen kehityksestä ja toimimisesta. Erään vanhemman mielestä liiallinen myönteisen palautteen anto lapsesta ei ole tarkoituksenmukaista. Vanhempi kertoi haastattelussa, ettei lapsen kehittymisestä ja oppimisesta kertomisella enää esikouluikässä ole niin paljoa merkitystä.

*Mutta ei ne tuossa iässä enää ookaan niin merkityksellisiä. - - Meillä ei
oo tarvettakaan seurata semmosia asioita.*

Vanhemmat kertovat, että jos heillä olisi tarvetta luottamuksellisille keskusteluille päiväkodin henkilökunnan kanssa, henkilökunta järjestäisi tähän tarkoitukseen sopivat, yksityisemmät tilat. Tällaisia tilaisuuksia ovat muun muassa hoitoneuvottelut, vasu-keskustelut ja keskustelut päiväkodin johtajan kanssa. Lisäksi luottamuksellisia keskusteluita on voitu käydä myös puhelimitse ja lasten läsnä ollessa jopa englanniksi neuvottelemalla, mikäli henkilökunnan jäsen ei ole pystynyt irtautumaan tehtävistään yksityisempään keskusteluun. Tällöin lapset eivät ymmärrä mitä vanhemmat ja henkilökunta keskenään puhuvat. Osalla vanhemmista ei ole kuitenkaan ollut tarvetta kahdenkeskisille keskusteluille tai tarvittavat keskustelut on voitu käydä esimerkiksi lapsen haku- tai tuontitilanteissa ilman erikoisjärjestelyitä.

Mut sitten jos on jotain asiaa, niin aika helposti on kyllä saanu heihin silleen yhteyden, että on sovittu keskusteluaikaa tai muuta.

Osa vanhemmista kertoi, että suhteet kodin ja päiväkodin välillä ovat hyvin avoimet, ja että he voivat puhua päiväkodin henkilökunnan kanssa mistä vain, esimerkiksi päivähoidossa olevan lapsen lisäksi muistakin perheenjäsenistä. Tällöin henkilökunta kysellee usein myös muun perheen kuulumisia. Vanhempien mielestä on tärkeää, että päiväkotiki saa tietoa perheessä tapahtuvista muutoksista, esimerkiksi erotilanteissa.

Ihan kyllä tuntuu, että ihan kaikesta voi kyllä puhua.

Osa vanhemmista nosti esille sen, että tarpeen vaatiessa päiväkodin henkilökuntaan saa kontaktin helposti. Erään vanhemman kertoman mukaan hän ei tule kaikkien työntekijöiden kanssa niin hyvin toimeen kuin toisten kanssa. Kuitenkin suurin osa vanhemmista totesi, että vuorovaikutus toimii hyvin kaikkein kanssa. Eräs vanhempi taas mainitsi, ettei kerro lapsen liittyviä asioita pelkästään opiskelijalle, vaan henkilökunnan jäsenen on oltava aina mukana keskustelussa. Vanhemmilla ja päiväkodin henkilökunnalla ei ole ollut vanhempien mielestä merkittäviä erimielisyyksiä tai tarvetta erityiseen neuvotteluun lasten hoitoon ja kasvatukseen tai päiväkodin toimintaan liittyvissä asioissa. Jos erimielisyyksiä on ollut, niistä on keskusteltu ja neuvoteltu henkilökunnan kanssa.

Vanhemmat kertoivat olevansa tyytyväisiä siihen, että päiväkodin henkilökuntaa kutsuu vanhempia mukaan toimintaan erilaisin tempauksin ja toiminnoin. Vanhempien mukaan päiväkotiki on virkeä ja tapahtumia on paljon. Vanhemmat kertoivat osallistuvansa päiväkodin järjestämiin tapahtumiin, kuten vanhempainiltoihin, mahdollisuuksien mukaan. Yleensä tapahtumiin osallistuu ainakin joku perheestä, mutta mukana saattavat olla myös muut lapset ja jopa isovanhemmat. Osa vanhemmista kertoi osallistuvansa niihin tapahtumiin, joihin tulee kutsu ja joihin meno ei kiireet eivätkä.

Lisäksi vanhemmista löytyy halukkaita osallistumaan päiväkodin toimintaan ja sen suunnitteluun, ja esimerkiksi vanhempainryhmän toiminta kiinnostaa useita. Nämä kiinnostuneet kertoivat ajan riittämättömyyden olevan suurin este toimintaan osallistumiselle, mutta myös oman jaksamisen rajallisuus tuli esille. Haastatteluista kävi ilmi, että osa vanhemmista ei ole lainkaan halukkaita osallistumaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun. Perusteluina mainittiin luottamus henkilökunnan ammattitaitoon, kyky suunnitella toimintaa, toiminnan sujuvuus sekä päiväkodin valmiiksi tehdyt vuosisuunnitelmat.

En määhän nyt minun mielestä hirveen halukas oo, koska mun mielestä se homma toimii, ne sen homman osaa hoitaa ja hoitaa. Ei minua minun mielestä siellä tarvita. Minä oon omalla alallani ammattilainen, he omallansa, ni en mä pidä, et mä meen sinne sörkkimään sitä asiaa.

Haastateltavat kokevat, että heidän on helppo esittää henkilökunnalle toiveita liittyen esimerkiksi lasten hoitoon ja kasvatukseen. Toiveita on esitetty muun muassa ulkoilusta ja liikkumisesta. Vanhemmat tuntevat, että toiveet on otettu hyvin huomioon päivittäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Kuitenkin, jos vanhemmilla olisi tyytymättömyyttä tai muutosehdotuksia koskien päiväkodin toimintaa, saattaisi henkilökunnan lähestyminen olla vanhempien mukaan vaikeampaa. Eräs vanhemmista esitti haastattelussa kehittämisidean siitä, että esikouluikäisille voisi keksiä päiväuniajaksi muuta tekemistä, jos lapsi ei enää nuku päiväunia. Hän ei kuitenkaan ollut esittänyt toivettaan päiväkodin henkilökunnalle. Osa vanhemmista on esittänyt toiveen, että lapsia kasvatettaisiin rakkaudella, mutta että myös asetettaisiin selkeät rajat. Tämän koetaan toteutuneen hyvin.

Vanhemmat kertoivat, että henkilökunta ottaa vanhempien toiveet huomioon kyselemällä niitä esimerkiksi vanhempainilloissa, joissa vanhemmilta kerätään toiveita ja kehitysehdotuksia kirjallisesti. Vanhemmat saavat esittää toiveita päiväkodille myös lapsen oman ryhmänohjaajan kautta. Vanhemmat uskovat, että jos vanhempi esittäisi toiveita liittyen lapsen hoitoon ja kasvatukseen, päiväkotitoiminta huomioisi ja toteuttaisi ne. Vaikka osalla vanhemmista olisi ollut toiveita lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyen, he eivät itse ole tuoneet niitä esille ja henkilökunnan tietoisuuteen. Eräs vanhempi

nosti esille sen, että jokaisen vanhemman tai lapsen yksilöllisiä toiveita ei aina ole mahdollista eikä tarpeellistakaan toteuttaa, vaan eri suunnista tulevat vaatimukset tekevät kasvatustyöstä mahdotonta.

No en toivo voivani vaikuttaa millään tavalla, koska se mennee niin hyvin. Ja sitte ei jokaisen vanhemman, jokaisen lapsen yksilöllisiä tarpeita voida huomioida, eikä minun mielestä pidäkään lähteä huomioimaan liian pitkälle.

Vanhempien mielestä päiväkodin toiminnassa ja lasten hoidossa kaikki on sujunut hyvin. Eräs vanhempi kertoi haastattelussa, että päiväkotitoiminta on saanut vapautta päätöksiin koskien lapsen hoitoa ja kasvatusta. Vanhempi myös kokee, ettei heillä ole ollut minikäänlaisia ongelmia näissä asioissa. Toinen vanhempi kuitenkin mainitsi, että olisi hienoa, jos pystyisi vaikuttamaan kasvatukseen vielä nykyistäkin enemmän. Vanhemmat ymmärtävät, että päiväkodilla on omat kasvatuseränsä, joista vanhemmat voivat tuki keskustella henkilökunnan kanssa sekä antaa palautetta. Vanhemmat uskovat myös, että tarvittaessa henkilökunnan kanssa voitaisiin puhua kasvatuksen menetelmistä ja niihin liittyvistä toiveista. Tällöin toiveet otettaisiin vanhempien mukaan huomioon.

Minusta tuntuu, että mä oon kuitenkin niinku ihan äiti, jonka kasvatustarpeita arvostetaan.

Yleisesti vanhemmat kokevat olevansa tasa-arvoisia henkilökunnan kanssa päätettäessä lapsen asioista. Synä tähän mainittiin muun muassa vanhemman oma varmuus kasvatustaidoistaan ja samanlaiset kasvatuseränsä ja -näkemykset henkilökunnan kanssa, joista on keskusteltu yhdessä. Tällöin henkilökunnan kanssa on helppo olla samaa mieltä ja heidän näkemyksiään on helppo kunnioittaa. Tasa-arvoa on myös olla samaa mieltä säännöistä, esimerkiksi ristiriitatilanteissa. Vanhemmat kertoivat myös, että vaikka vanhempi olisikin tasa-arvoinen henkilökunnan kanssa, on tärkeää kunnioittaa myös henkilökunnan mielipidettä, koska he ovat ammattilaisia. Tasa-arvoisuutta koettiin vanhempien mukaan normaaleissa yhteistyökäytännöissä. Eräs vanhempi kertoi, ettei välttämättä aina koe olevansa tasa-arvoisessa tilanteessa, koska hänellä ja

päiväkodin henkilökunnalla on välillä näkemyseroja lapsesta; päiväkotinäkee lapsen arkana ja hiljaisena, mutta vanhempien kokemus on lähes päinvastainen.

7.4 Täydentävän asiantuntijuuden toteutuminen

Haastatteluista käy ilmi, että vanhempien tietoisuus omasta lapsesta on otettu yleensä huomioon lapsen päiväkotihoidossa ja -kasvatuksessa. Kaikki vanhemmat eivät olleet tästä varmoja, mutta toivoivat, että heidän tietoaan käytetään lapsen yksilöllisessä huomioinnissa. Eräs vanhempi kertoi, ettei hänen tietämystään lapsesta juuri tarvitse käyttää, koska lapsi on ollut niin iso aloittaessaan päivähoidon.

Minun mielestä ne kunnioittaa hirveen paljon ensisijaisesti sitä vanhemman mielipidettä, että kyllä hyö aina niinkun sanoo sen omansa, mutta niin kuin sanoin, että me ollaan hirveen yhteisillä linjoilla.

Vanhemmat kokivat suhteensa päiväkodin henkilökuntaan luottamukselliseksi. Syinä tähän mainittiin muun muassa se, että päiväkodin henkilökunnassa ei ole suurta vaihtuvuutta, minkä vuoksi luottamuksellinen suhde on voinut syntyä. Lisäksi vanhemmat luottavat henkilökunnan vaitiolovelvollisuuteen. Eräs vanhempi kertoi hänen periaatteenaan hoitosuhteessa olevan, että vanhemman on voitava luottaa päiväkodin henkilökuntaan. Hän toivoi, että henkilökunnan jäsenet luottavat myös vanhempiin.

Kyllä minä tunnen että sieltä saa tukea ja niihin pystyy luottamaan ó ó niin ne saa minut tuntemaan, että he on tosi ammattilaisia sillä alalla.

Vanhemmat ovat tyytyväisiä henkilökunnan toimintaan ohjaustilanteissa, esimerkiksi ruokailutilanteet koetaan rauhallisiksi ja aikuisen hallinnassa oleviksi. Haastattelemamme vanhemmat arvostavat myös sitä, että koulutettu henkilökunta osaa havainnoida lapsia monipuolisesti ja tarkasti. Vaikka henkilökuntaa on vähän, haastateltavien mielestä työntekijät huomioivat lapset siihen nähden hyvin.

Vanhemmat kokevat, että päiväkodin henkilökunta on asiantuntevaa ja ammattitaitoista, ja osaa hoitaa työnsä hyvin. Tämä heijastuu henkilökunnan toiminnasta, ja siksi

haastateltavat luottavat siihen, että päiväkodissa lapset saavat laadukasta hoitoa. Vanhempien mukaan henkilökunnan mielipidettä lapsista, kasvatuksesta ja hoidosta tulee kunnioittaa. Heiltä tulee päivittäin arvokasta tietoa, joka kannattaa kuunnella tarkasti. Lapset ja vanhemmat otetaan vanhempien mukaan päiväkodissa vastaan jokainen omana yksilönään.

Kyllä me tasa-arvosia ollaan, mutta kyllä niitten mielipidettä pitää kunnioittaa, koska ne on ammattilaisia. Ja ollaan me tietenki vanhempia, mutta kyllä sieltä tulee semmosta arvokasta tietoo, että minun mielestä sitä pitää kyllä hyvin tarkkaan kuunnella, mitä sieltä tulee kommenttia ja kunnioittaa sitä.

Vanhemmat kertoivat, että päiväkodissa ollaan joustavia. Osalla haastateltavista on aikaisempi kokemus siitä, että usein päivähoidossa hoitajat tekevät vain pakolliset työnsä, ruokkivat lapset ja ulkoilevat, mutta tässä päiväkodissa lapset ovat oppineet todella paljon. Siitä huomaa, että henkilökunta on osaavaa ja omistautunut työllensä. Eräs vanhempi sanoi, että mikä kotona jää opettamatta, tässä päiväkodissa varmasti opetetaan. Lasten koetaan saavan päiväkodista sellaisia taitoja, joita ei vanhempien mukaan näin laajoina edes voisi kotona opettaa. Vanhemmat, joilla on esikouluikäisiä lapsia, uskovat, että heidän lapsensa ovat saaneet tästä päiväkodista hyvät valmiudet koulumaailmaa varten ja tulevat pärjäämään siellä hyvin.

Ihan oikeita asioita kerrotaan ja ei kyllä aliarvioida niitä lapsia, vaan että niille opetetaan ihan oikeita, tärkeitä asioita. Oon sitä mieltä, että täällä ovat kyllä oppineet kaikkia taitoja paljon ja tietoja.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkiessamme vanhempien osallisuutta päiväkodin kasvatukseen huomasimme, että se rakentuu monista eri asioista. Osallisuuden kokemuksen saavat aikaan tieto päiväkodin päivittäisestä toiminnasta, sitä ohjaavista periaatteista sekä lapsen päivästä ja kehityksestä. Osallistuminen lapsen varhaiskasvatusympäristön toimintaan ja kehittämiseen on myös tärkeä osa osallisuuden kokemuksen muodostumista. Tietoisuuden kehittyminen vaatii runsaasti esimerkiksi vanhemman ja päiväkodin henkilökunnan välistä keskustelua, jotka vanhemmat kokevatkin suurimmalta osin hyvin tärkeiksi. Jos keskustelut jäisivät puutteellisiksi, vanhemman osallisuus ei pääsisi muodostumaan, koska hän ei tietäisi päiväkodin kasvatusten menetelmiä eikä lapsen päiväkotikasvatukseen liittyviä asioita. Tällöin hän ei pystyisi osallistumaan toiminnan kehittämiseen esittämällä esimerkiksi toiveita koskien lapsen hoitoa ja kasvatusta. Myöskään vanhemman oma tieto lapsesta ei tulisi henkilökunnalle ilmi, jolloin täydentävän asiantuntijuuden toteutuminen olisi mahdotonta.

Vanhemmilla on osallisuuden kokemus. Vaikka he eivät osallistuisikaan toiminnan suunnitteluun tai toteutukseen, he kokevat, että heillä olisi halutessaan mahdollisuus vaikuttaa. Vanhemmat tietävät päiväkodin haluavan heidät mukaan toimimaan yhdessä, mutta tästä huolimatta kaikki eivät halua osallistua. Vanhemmille olisi myös vaikeaa esittää muutosehdotuksia koskien päiväkodin toimintaa. Koska vanhemmilla on suuri luottamus henkilökunnan ammattitaitoon, he kokevat, ettei heillä olisi osaamista tai tietoa toimia mukana vaikuttamassa. Tämä kertoo siitä, että henkilökunta on kasvatuskumppanuuteen pyrkimisestään huolimatta vanhempien silmissä yhä tiukasti asiantuntija-asemassa. Tässä suhteessa kumppanuus on puutteellista.

Vanhempien osallisuudesta lasten sosiaaliseen kasvatukseen kertoo se, että he ovat esittäneet lasten hoitoon ja kasvatukseen liittyviä toiveita henkilökunnalle. Toiveet on otettu hyvin vastaan ja toteutettu mahdollisuuksien mukaan. Vanhemmat nostivat vielä esiin toiveita muun muassa koskien henkilökohtaisten keskusteluiden lisäämistä ja lapsen kehityksestä, kaverisuhteista ja leikeistä kertomista päivittäin. Henkilökunta pyytää vanhemmilta palautetta ja toiveita esimerkiksi vanhempainilloissa. Tutkimuksemme tulimme siihen tulokseen, että päiväkodin henkilökunta haluaa selkeästi ke-

hittää toimintaansa ja ottaa vanhempien toiveet huomioon työssään. Toiveiden esittäminen vaatii luottamuksellista suhdetta, joka taas rakentuu vähitellen vanhempien osallisuudesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatukseen. Monet vanhemmat tuntevat olevansa tyytyväisiä lastensa hoitoon ja kasvatukseen, jolloin toiveita ei juuri ole tarvinnut esittääkään. Kaikki vanhemmat eivät myöskään ole tuoneet toiveitaan esille, vaikka kertoivatkin heillä olevan luottamuksellinen suhde henkilökuntaan.

Päiväkodissa vanhemman tieto päiväkodin toiminnasta ja kasvatuksesta koostuu henkilökunnalta ja lapselta saatavasta tiedosta ja omista havainnoista. Vanhemman oma aktiivisuus on suuressa asemassa, kun hän haluaa lisää tietoa. Tuloksistamme huomasimme, että vaikka vanhemmat pääosin tietävät toiminnan ja kasvatuksen menet, kaikki eivät näe tietoa yhtä tarpeellisena. Henkilökunta kuitenkin kertoo asioista mielellään vanhemman kysyessä.

Sekä vanhemmat että päiväkotiki kaipaavat tukea lapsen kasvatukseen. Tällöin kasvatus tapahtuu toinen toistaan tukien. Huomasimme, että vanhemmat ja päiväkotiki jakavat suurimmaksi osaksi samanlaiset kasvatusnäkemykset ja käytännöt. Näin yhteistyö ja lapsen asioista päättäminen ja kasvattaminen onnistuvat helpommin. Yhteisistä tavoitteista sopiminen on välttämätöntä, jotta kumppanuus mahdollistuisi ja lapsen kasvua voitaisiin tukea parhaalla mahdollisella tavalla.

Vanhemmat jakavat kasvatusvastuun päiväkodin kanssa ja toimivat täydentävinä asiantuntijoina lapsensa asioissa. Vanhempien tieto ja näkemykset omasta lapsesta on otettu pääosin hyvin huomioon lapsen yksilöllisessä kasvatuksessa. Täydentävä asiantuntijuus ja tasa-arvo toteutuvat vanhemman ja henkilökunnan välillä muun muassa silloin, kun heidän kasvatusnäkemyksensä ja -periaatteensa ovat samanlaisia ja vanhempi kokee olevansa oman lapsensa asiantuntija. Vanhemmat ovat tasa-arvoisia henkilökunnan kanssa. Tämä näkyy päivittäisissä asioissa ja siinä, että molemmat osapuolet kunnioittavat toisiaan sekä toistensa mielipiteitä ja käsityksiä. Tasa-arvon toteutuminen vaarantuu, jos vanhemman ja päiväkodin näkemykset lapsesta eroavat suuresti.

Päiväkoti kuuluu merkittävänä osana perheiden tukiverkoston. Vanhemmat voivat pyytää henkilökunnalta tukea ja neuvoja sekä keskustella muidenkin perheenjäsenten kuulumisista. Tästä huomaamme, että päiväkodin tarjoama palvelu ei kohdennu vain hoidossa olevaan lapseen, vaan koko perheeseen. Vanhemmat pystyvät luottamaan päiväkodin henkilökuntaan ja kertomaan heille yksityisiä, luottamuksellisia asioita. Henkilökunnan pysyvyys ja vaitiolovelvollisuus auttavat rakentamaan luottamuksellista suhdetta, jossa kipeistäkin asioista voidaan keskustella. Tämä mahdollistaa myös sen, että henkilökunnan on helpompi puuttua varhain mahdolliseen huoleen lapsessa tai perheen tilanteessa. Päiväkoti onkin jo usean vuoden ajan ollut osalle vanhemmista keino saada ammattilaisen tukea ja apua.

9 POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tutkia päiväkotilasten vanhempien kokemuksia osallisuudesta. Tarkemmin keskityimme tutkimaan osallisuuden ja täydentävän asiantuntijuuden kokemuksia kohdentuen päiväkodin sosiaaliseen kasvatukseen. Saimme mielestämme sekä tarpeeksi haastateltavia vanhempia että kattavan ja monipuolisen aineiston tutkimustamme varten.

Saimme hyvin tietoa vanhempien osallisuudesta ja päiväkodille hyödyllistä tietoa kumppanuuden kehittämistä silmälläpitäen. Tutkimustuloksistamme selvisi, että kasvatuskumppanuuden toteutuminen vaatii päiväkodin henkilökunnan panoksen lisäksi myös vanhempien omaa halua ja kiinnostusta läheiseen yhteistyöhön sekä aktiivista osallisuutta kumppanuudessa. Kuitenkin meille heräsi useita kysymyksiä koskien aineistoa ja vanhempien vastauksia.

Tutkimustuloksista huomasimme vanhempien erilaiset näkemykset koskien kumppanuutta. Tämä ilmeni selkeästi haastatteluvastauksista. Esimerkiksi osa vanhemmista oli tyytyväisiä tietoon lapsen arjesta mutta osa kaipasi enemmän tietoa. Tämänkaltaiset tulokset toistuivat useaan kertaan. Tämä luo päiväkodille haasteita kehittää toimintaansa vastaamaan jokaisen perheen erilaiseen tiedontarpeeseen. Yksilöllistä huomiointia ja palvelua tulisi kehittää ja osa vanhemmista onkin jo esittänyt henkilökunnalle toiveita siitä, milloin he haluavat saada lapsen päivästä tarkempaa tietoa ja milloin riittää päivän pintapuolinen tarkastelu. Kuitenkaan tutkimuksessamme ei ollut mahdollista selvittää sitä, keskusteleeko henkilökunta kaikkien vanhempien kanssa yhtä paljon. Voiko olla, että ryhmän niin sanottujen huomaamattomampien lasten vanhemmat saavat vähemmän tietoa lapsen päivästä ja kehittymisestä kuin niiden lasten vanhemmat, joista on päivittäin jotain erityistä kerrottavaa? Haasteena on huomioida kaikkien vanhempien yksilöllinen tiedontarve ja lasten yksilöllinen kehitys.

Henkilökunnan aktiivisuus vuorovaikutuksessa näkyy siinä, että henkilökunta kertoo oma-aloitteisesti vanhemmille esimerkiksi päivän kulusta. Toisaalta jotkut vanhemmista ovat sopineet henkilökunnan kanssa, ettei samoja perusasioita ole tarpeellista kertoa joka päivä, vaan kerrotaan vain ne asiat, jotka poikkeavat arjesta. Tähän voi

vaikuttaa myös se, jos lapsi on hoidossa vain puolipäiväisenä, jolloin lapsen päivähoitossa olo voi rajoittua muutamaan tuntiin. Meille heräsi kysymys siitä, mikä lasketaan önormaalista poikkeavaksi, eli mitä vanhemmille tällöin tulee kertoa. Eri ihmiset käsittelevät poikkeavat asiat eri tavoin, joten voiko joskus jokin vanhemmalle tärkeä asia jäädä henkilökunnalta kertomatta tai henkilökunnan mielestä tärkeä asia jäädä vanhemmalta kertomatta? Tällainen järjestely vaatii vanhemmalta ja päiväkodin henkilökunnalta hyvin läheistä yhteistyötä ja täydentävää asiantuntijuutta, jolloin syntyy selkeä yhteisymmärrys asiasta. Kun osapuolet oppivat tuntemaan toisensa, selkeät rajat ja säännöt yhteiselle vuorovaikutukselle voivat syntyä.

Oli mielenkiintoista huomata useiden vanhempien kertovan, ettei ikäisekseen taitavasta tai esikouluikäisestä lapsesta tarvitse käydä yhtä paljon keskusteluja kuin muista lapsista. Lapsen kehityksen seuraamista ei nähdä tällöin vanhempien mielestä tarpeellisenä. Ehkä kuusivuotiaan ajatellaan olevan jo niin itsenäinen, omatoiminen ja osava, että hän osaa itse kertoa vanhemmilleen päivän tapahtumista ja oppimisestaan. Kuitenkin kouluun valmistautuminen ja koulukypsyuden saavuttamisen varmistaminen vaatisivat mielestämme kodin ja päiväkodin läheistä yhteistyötä ja keskusteluja. Lisäksi osa vanhemmista koki, ettei heidän asiantuntijuuttaan omasta lapsestaan tarvitse juuri huomioida lapsen hoidossa ja kasvatuksessa, koska lapsi on jo niin iso. Pohdimme, kuvastavatko nämä esimerkit sitä, ettei vanhempi tiedosta täysin kasvatuskumppanuuden ja täydentävän asiantuntijuuden merkitystä vuorovaikutuksessa tai lapsen kehityksen tukemisessa. Kumppanuus lähtee asiakkaan tarpeesta, ja jos asiakas ei tiedosta tämän tarvetta, on päiväkodin vaikeaa muodostaa kumppanuussuhdetta vanhemman kanssa.

Havaitsimme, että vanhemmat haluavat tietää, kuinka heidän lapsiaan päiväkodissa ohjataan ja kasvatetaan, vaikeivät he uskaltaisikaan tulla suoraan sitä henkilökunnalta kysymään. Kyse voi olla persoonallisuuseroista; toisen vanhemman on helppo tulla kysymään henkilökunnalta mitä vain, toiselle se on vaikeaa, vaikka luottaisikin henkilökuntaan. Tämä vaatii päiväkodin henkilökunnalta ammattitaitoa ja herkkyyttä huomata vanhemman tiedontarve erilaisissa tilanteissa.

Huomasimme puutteita tiedonkulussa aamuvuorolaisen ja iltapäivän viimeisen työntekijän välillä. Vanhemmat nostivat esille sen, ettei iltapäivän työntekijä välttämättä tiedä aikaisen aamun tapahtumista, vaikka olisikin sattunut jotain erikoista. Toisaalta kaikkia asioita ei voi muistaa, mutta vanhemmille ja lapsille merkitykselliset tapahtumat ja asiat olisi tärkeää saattaa kaikkien työntekijöiden tietoon vanhempien osallisuuden toteutumisen parantamiseksi. Olisikohan aamu- ja iltapäivävuorolaisen mahdollista keskustella päivittäin tarkemmin aamun tapahtumista, jolloin iltapäivävuorolaisen olisi mahdollista kertoa vanhemmalle lapsen päivästä kokonaisvaltaisesti?

Kiinnitimme huomiota erään vanhemman mielipiteeseen siitä, ettei hän koe olevansa tasa-arvoinen päiväkodin henkilökunnan kanssa tilanteissa, joissa heillä on erilaiset näkemykset lapsesta. Mietimme, saako vanhempi tässä tilanteessa päiväkodista tarvitsemaansa tukea lapsen kasvatukseen. Jäimme pohtimaan, ovatko sekä päiväkotikiitos että vanhemmat tuoneet toisilleen tarpeeksi esille lapsen kehitykseen ja käytökseen liittyviä asioita päiväkodissa ja kotona. Tässä tilanteessa pyritään jaettuun asiantuntijuteen, mutta se ei vielä ole toimivaa. Tällöin eivät riitä vain päivittäiset keskustelut ja vasu-keskustelut, vaan tarvitaan syvällisempää ja useammin toistuvaa dialogia vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan kesken. Näin vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta voivat saada laajemman, monipuolisemman ja syvemmän käsityksen lapsesta eri kasvuympäristöissä.

Päivähoidon rooli perheiden elämässä on suuri, ja päiväkodissa on paljon perheille merkityksellisiä ihmisiä; työntekijöitä ja lasten kavereita, sekä muita vanhempia ja perheitä. Perheet ovat myös saaneet päiväkodista paljon tukea vanhemmuuteensa ja arkeen. Henkilökunnan näkemyksiä kuunnellaan ja kunnioitetaan, jolloin tukeminen on mahdollista ja helpompaa. Uskomme, että perheiden saadessa tukea myös sen pyytäminen helpottuu, ja näin kumppanuus saa paremmat edellytykset toimia entistä paremmin. Tarvitaan molemminpuolista kunnioitusta, jotta vanhemmat voisivat tulla puhumaan päiväkodin henkilökunnalle omista ongelmistaan ja hakea niihin tukea ja apua. Jos vanhempi kokisi, ettei henkilökunta kunnioita häntä, olisi hänen mahdotonta kertoa henkilökunnalle luottamuksellisia asioita. Jos vanhemmat taas eivät kunnioitaisi henkilökuntaa ja heidän osaamistaan, he tuskin ajattelisivat saavansa henkilökunnalta apua ja jättäisivät ongelmansa kertomatta. Myös joustavuutta tarvitaan, koska

lasten perheissä voi tapahtua erilaisia olosuhdemuutoksia. Esimerkiksi vanhempien erotilanteet ovat asioita, jotka päiväkodin henkilökunnan on tarvittaessa huomioitava lapsen ja vanhemmuuden tukemiseksi jokapäiväisessä työssään.

Vanhemmat ovat arkoja esittämään toiveita ja mielipiteitä koskien päiväkodin toimintaa. Pohdimme, tuntevatko vanhemmat, ettei heillä ole osaamista tai näkemystä toiminnan kehittämiseen. Olisi tärkeää rohkaista vanhempia esittämään kysymyksiä, näkemyksiä ja toiveita. Heille tulisi antaa kuva siitä, että myös he ovat, koulutuksestaan ja kokemuksestaan riippumatta osaavia ja pystyviä kehittämään perheensä tarvitsemaa palvelua ja vuorovaikutusta esittämällä toiveita henkilökunnalle. Henkilökunnan tehtäväksi jää kehittää keino, jonka avulla vanhemmat saadaan mukaan vaikuttamaan.

Päiväkodin toiminta ja henkilökunta saivat haastatteluissa vanhemmilta paljon positiivista palautetta ja kiitosta. Palautteesta kuultaa läpi vanhempien tyytyväisyys lastensa päivähoidonpaikkaan sekä hoitoon ja kasvatukseen päiväkodissa. Päiväkoti koetaan tärkeäksi paikaksi ja tuen antajaksi koko perheelle ja vanhemmat uskovat sen antavan lapselle hyvät ja kattavat eväät tulevaisuutta varten.

Tutkimuksestamme tulevat hyötymään tutkimamme päiväkotit Lumilinnan lisäksi kaikki muutkin päiväkodit, joissa pohditaan vanhempien osallisuuden merkitystä päiväkotikasvatuksessa ja kasvatuskumppanuudessa. Kumppanuutta ei voi päivähoidossa tarpeeksi korostaa, ja tutkimuksemme tulosten avulla päiväkotit voi jatkaa kasvatuskumppanuuden kehittämistä toiminnoissaan. Tulevaisuudessa opinnäytetyötämme voisi jatkaa muun muassa tutkimalla henkilökunnan käsityksiä ja tehdä näin vertailututkimuksen. Myös täydentävästä asiantuntijuudesta, sosiaalisesta kasvatuksesta ja osallisuudesta voisi jokaisesta tehdä oman työnsä esimerkiksi laajemmassa organisaatiossa, kuten koko Iisalmen kaupungin tai Ylä-Savon osalta. Näiden asioiden tutkiminen koskien erityistä tukea tarvitsevien lasten vanhempia olisi myös mielenkiintoinen ja tarpeellinen jatkotutkimusaihe.

LÄHTEET

Aho, P. 1999. Haasteet ja asiantuntijuus sosiaalialan työssä. Helsinki: WSOY.

Davis, H. 2003. Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Helsinki: Sairaanhoidtajaliitto.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Friman, T. 2008. Sosiaalisten taitojen opettaminen arvoonsa. Lastentarha 5/2008, 27.

Grobler H., Faber, R., Orr, J., Calitz, E. & van Staden, C. 2007. The day care handbook. Cape Town: Kagiso Education.

Heinämäki, L. 2005. Varhaista tukea lapselle óTyövälineenä kehittämisvalikko. Oppaita. Helsinki: Stakes.

Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityispäivähoito ó lapsen mahdollisuus. Oppaita. Helsinki: Stakes.

Hirsjärvi, S., Remes P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, K. 2004. Varhainen puuttuminen ó ennalta ehkäisevää ja korjaavaa toimintaa yhteiskunnan eri tasoilla. Teoksessa Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.

Hujala-Huttunen, E. & Nivala, V. 1996. Yhteistyö päivähoitossa. Oulu: Varhaiskasvatus 90.

Huttunen, E. 1983. Perhe ja päivähoito yhteistyössä. Kuopio: Kustannuskiila.

Hämäläinen J. & Kurki, L. 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.

Järvi, S. 2006. Varhaiskasvatus osallisuuden näkökulmasta. Teoksessa: Pukari, P. (toim.) Vanhemmat osallisina ó käsitteistöä ja menetelmän kehittelyä. 2006. Oulu: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Practica. Helsinki: Kirjapaja.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutuksena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Karila, K. & Nummenmaa, A. 2006. Kasvatusvuorovaikutus ja yhteisöllisyyden työ-
kulttuuri. 2006. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummen-
maa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapai-
no.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta ó Opas
varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita. Helsinki: Stakes

Koivula, M. 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa:
Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päi-
vähoidossa. Helsinki: Tammi.

Laki lasten päivähoidosta, 19.1.1973/36.

Lastensuojelulaki, 13.4.2007/417

Lyyra, V. 2004. Vanhemmuutta vahvistavia keskusteluja päivähoidossa ó perhetera-
peuttisia näkökulmia kasvatuskumppanuuteen. Teoksessa Keskinen, S. & Virjonen, H.
(toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi.

Mönkkönen, K. 2007. Vuorovaikutus: dialoginen asiakastyö. Studioso. Helsinki: Edita.

Nummenmaa, A. R. 2006. Kasvattajien yhteisö ja kasvatuskulttuuri. Teoksessa Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Poikonen, P.-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: kasvatuskumppanuus perheen voimavarana. Teoksessa Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti: vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Räty, T. 2008. Uusi lastensuojelulaki. Evolutio legis. Helsinki: Edita.

Salmivalli, C. 2005. Kavereiden kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Opetus 2000. Jyväskylä: PS-kustannus.

Suomen perustuslaki (11.6.1999/731)

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes, Oppaita. 2. painos. Helsinki: Stakes.

Wise, S & Sanson, A. 2003. Partnership with providers? Teoksessa: Mooney, A. & Statham, J. Family day care: international perspectives on policy, practice and quality. Great Britain: Athenaeum Press.

Painamattomat lähteet

Idelia-päiväkotien kasvatustyö. 2008. Idelia-päiväkodit. [Viitattu 13.11.2008]. Saatavissa: <http://www.idelia.fi/index.php?id=60>

Kasvatuskumppanuus. 2007. Varttua ó varhaiskasvatuksen tietopalvelu. [Viitattu 25.9.2008]. Saatavissa:

<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>

Kasvatuskumppanuus jaettuna kasvatustehtävä. 2006. Varttua ó varhaiskasvatuksen tietopalvelu. [Viitattu 25.9.2008]. Saatavissa:

http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/jaettuna/KK_jaettuna_teht.htm

Kohteliaasta kanssakäymisestä syvälliseen yhteistyöhön. 2008. Varhis ó Pohjois-Pohjanmaan varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö. [Viitattu 25.9.2008]. Saatavissa:

<http://www.sosiaalikallega.fi/kehittamisyksikot/varhaiskasvatuksen-kehittamisyksikko/materiaalit/varhaiskasvatuspaiva-8-5.2008/Kasvatuskumppanuus.pdf>

Osallistuminen ja vaikuttaminen. 2004. Kansalaisfoorumi. [Viitattu 27.10.2008]. Saatavilla: http://www.kansalaisfoorumi.fi/sivu.php?artikkeli_id=262

Teemahaastattelu. 2008. Menetelmäopetuksen tietovaranto. [Viitattu 25.9.2008]. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

The Role of Educators in ECEC. 2004. National curriculum guidelines on early childhood education and care in Finland 2004. [Viitattu 10.8.2009.] Saatavilla: http://varttua.stakes.fi/NR/rdonlyres/78BC5411-F37C-494C-86FA-BE409294709B/0/e_vasu.pdf

Vanhempien ja huoltajien tukeminen. 2009. Lastensuojelun käsikirja. [Viitattu 28.10.2008]. Saatavissa: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/vanhemmuudentukeminen>

Vanhempien osallisuus lastensa varhaiskasvatuksessa. 2006. [Viitattu 25.9.2008]. Saatavissa:

http://www.mikkeli.fi/fi/liitteet/02_palvelut/05_terveys_sosiaalipalvelut/17_paivahoito/11_vasu/4_vanhempien_osallisuus.pdf

What is early intervention? 2009. U.S. Department of Education. Kid source. [Viitattu 26.8.2009]. Saatavissa:

<http://www.kidsource.com/kidsource/content/early.intervention.html>

Taustatiedot:

- Kuinka kauan lapsenne on ollut hoidossa tässä päiväkodissa?
- Onko teillä ollut aikaisemmin lapsia päiväkodissa?
- Kuinka perillä tunnette olevanne päiväkotitoiminnasta ja ókasvatuksesta?
- Kuinka paljon olette osallistuneet päiväkodin toimintaan?

Tiedon vaihtaminen

- Kuinka usein keskustellette päiväkodin henkilökunnan kanssa lapsenne päivästä/asioista?
 - o Millaisia nämä tilanteet ovat? (missä, miten, milloin, ketä mukanaí)
- Saatteko tarpeeksi tietoa lapsenne päivähoitopäivästä? (kokeeko tietävänsä arjen kulun?)
 - o Millaista tietoa saatte lapsestanne päiväkodin henkilökunnalta?
 - o Millaista tietoa toivoisitte saavanne enemmän?
- Kertooko päiväkodin henkilökunta teille lapsen kehittymisestä erilaisissa taidoissa? (esim. käytöstavat, leikit, liikuntaí)
- Mistä asioista on käyty neuvotteluja henkilökunnan kanssa -> millaisia, onko päästy yhdessä eteenpäin, kuinka?
- Voivatko työntekijät kertoa teille lapseenne liittyviä erilaisia asioita? (esim. riitatilanteet ym.)
 - o Kertooko henkilökunta vai lapsi?
- Miten luottamukselliseksi koette suhteenne päiväkodin henkilökuntaan ja kuinka koette voivanne kertoa heille luottamuksellisia asioita?
 - o Voitteko kertoa heille teitä huolestuttavista asioista?
 - o Voiko päiväkodin henkilökunta kertoa teille heitä huolestuttavia asioita?
- Miten koette päiväkodin henkilökunnan luovan hyvät olosuhteet luottamuksellisille keskusteluille?
- Miten tasa-arvoisia koette olevanne päiväkodin henkilökunnan kanssa keskustellessanne lapsenne kasvatuksesta? (vanhemmat oman lapsensa asiantuntijoina)
 - o Millaisissa asioissa tunnette olevanne, millaisissa ette?
 - o Miten tilanteet etenevät ja ratkeavat?

Päiväkotityön suunnittelu ja toteutus

- Oletteko esittäneet toiveita liittyen lapsenne hoitoon ja kasvatukseen päiväkodissa?

- Millaisia?
- Miten toivoisitte saavanne vaikuttaa enemmän lapsenne hoitoon ja kasvatukseen päiväkodissa? (/päiväkodin toimintaan?)
- Kuinka mielestänne päiväkodin henkilökunta huomioi toiveenne lapsen kasvatukseen tai hoitoon liittyen? (esim. uskontokasvatus, päiväunet, ruokailutí)
- Mihin perheenne on kokenut saavansa apua päiväkodista/miten päivähoido on vaikuttanut lapseen? (persoona, taidotí)
 - Myönteisesti -> onko niistä asioista puhuttu, kerrotaanko päiväkodissa lapsesta myönteisiä asioita? -> kuinka usein/onko tarpeeksi?
 - Onko ryhmässä olo tuonut kielteisiä vaikutuksia?
 - Osaatteko mainita mahdollisia kielteisiä vaikutuksia, joita päivähoido olisi tuonut?
- Kuinka tärkeitä päiväkotit, kaverit ja työntekijät ovat lapselle?
- Miten aktiivinen ja halukas olette osallistumaan päiväkodin toimintaan ja sen suunnitteluun?
 - Otetaanko toiveenne huomioon?
 - Kerro 1 esimerkki, jolloin henkilökunta on/ei ole huomionnut toiveitanne?
- Kuinka vanhempien tietämys lapsesta otetaan huomioon päiväkodin kasvatuksessa ja hoidossa?
- Millainen on oma roolinne päiväkodin toiminnassa ja kasvatusyhteisössä?
- Kuinka mielestänne toimii kodin ja päiväkodin välinen yhteistyö? (keinot, laatu)
 - Jos toimii hyvin, kerro 1 esimerkki?
 - Jos ei toimi, kerro 1 esimerkki?
- Kuinka mielestänne päiväkodin ja kodin yhteistyötä voisi vielä kehittää?
- Onko teillä ollut erimielisyyksiä päiväkodin henkilökunnan kanssa lapsenne asioista, päiväkodin toiminnasta tai päiväjärjestyksestä?
 - Millaisia?

Lapsen sosiaalinen kasvatus

- Kuinka paljon koette tietävänne päiväkodin keinoista opettaa lapsille esimerkiksi käytöstapoja ja muiden huomioon ottamista?
 - Miten olette saaneet tietoa näistä asioista, koetteko saavanne tarpeeksi?
 - Kuinka aktiivisesti olette itse ottaneet selvää päiväkodin kasvatuskäytännöistä?

- Mistä asioista toivoisitte saavanne enemmän tietoa? Mitä toiveita sen suhteen?
- Mitä uusia käytöstapoja lapsenne on oppinut päiväkodissa? (esim. jonottaminen, kiittäminen, tervehtiminen, ruokailutavat, toisten huomioiminen...)
- Miten voitte vaikuttaa lapsenne päiväkotikasvatukseen liittyen esimerkiksi käytöstapoihin ja muiden huomioonottamiseen?
 - Oletteko esittäneet toiveita liittyen näihin asioihin?
 - Millaisia?
 - Kuinka ne on otettu vastaan?
 - Ovatko ne toteutuneet?
 - Kuinka päiväkodin toimintaa tulisi kehittää, jotta voisitte vaikuttaa enemmän näihin asioihin?
- Mitä tiedätte päiväkodin kasvatuskäytänteistä lasten ristiriitatilanteissa?
 - Millaisia ne mielestänne ovat?
 - Miten koette saavanne vaikuttaa niihin?
 - Mitä toiveita teillä olisi niiden suhteen?
- Miten koette päiväkodin henkilökunnan selvittävän lasten väliset ristiriitatilanteet?
 - Olisiko teillä toiveita sen suhteen?
- Ovatko lasten keskinäiset riidat mielestänne selvitetty hyvin, vai ovatko ne jääneet lapsen mieleen painamaan?
- Miten kotinne säännöt erovavat päiväkodin säännöistä?
 - Jos erilaiset, niin onko niistä keskusteltu päiväkodin kanssa?
 - Miten keskustelu sujunut, lopputulos?
 - Hyväksyttekö päiväkodin kasvatuskäytännöt?/ Hyväksyykö päiväkotiteidän kasvatuskäytäntönne?
- Onko teillä päiväkodille vielä jotain sellaista kehittämisideaa, palautetta, kiitosta tms., jota ei ole tässä haastattelussa tullut ilmi?

Tervehdys päiväkotilasten vanhemmat!

Viime syksynä Teille kerrottiin opinnäytetyöstä, jota parhaillamme työstämme. Olemme siis kaksi ensi jouluna valmistuvaa sosionomi(AMK)-opiskelijaa Savonia-ammattikorkeakoulusta.

Teemme tutkimusta vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisestä yhteistyöstä, tarkemmin vanhempien osallisuudesta lastensa sosiaaliseen kasvatukseen päiväkodissa. Toteutamme tutkimuksen haastatteleamalla vapaaehtoisia vanhempia, ja syksyllä muutamat vanhemmat jo lupautuivatkin haastateltaviksi. Toivomme, että myös Teitä kiinnostaisi tulla haastateltavaksi.

Opinnäytetyön avulla päiväkotit voi kehittää toimintaansa, joten jokaisen haastatellun kokemus on tärkeä. Haastattelut toteutetaan luottamuksellisesti, eivätkä haastateltujen tiedot tule missään vaiheessa esille. Haastattelumme kysymykset ovat sellaisia, että jokainen lapsen vanhempi osaa niihin vastata. Tarkoituksemme on siis kerätä nimenomaan vanhempien kokemuksia päiväkodin arjesta.

Ohessa on mukana **vastauslomake**, jonka toivomme teidän palauttavan päiväkodille **perjantaihin 20.3.2009** mennessä **suljetussa kirjekuoressa**. Pyydämme teitä merkitsemään lomakkeen palautuspäivämäärän siihen tarkoitettuun sarakkeeseen, jotta voimme määrittää haastattelujärjestyksen niiden mukaan. Yhdessä voimme sopia teille sopivan haastatteluajan ja ópaikan.

Toivottavasti Teillä olisi aikaa osallistua tutkimuksemme toteuttamiseen haastattelun muodossa, jolloin pääsette vaikuttamaan päiväkodin toimintaan! Voitte kysellä meiltä tarvittaessa lisätietoja alla olevista numeroista/sähköpostiosoitteista. Vastaamme mielellämme kysymyksiinne!

Kevätaurinkoisin yhteistyöterveisin:

Minja Kortelainen
050-329 3027
minja.kortelainen@student.savonia.fi

Pihla Kattainen
050-548 7154
pihla.kattainen@student.savonia.fi

Olen kiinnostunut tutkimukseen osallistumisesta.

Nimeni on: _____

Lapseni/lasteni päiväkotiryhmä on: _____

Minuun voitte ottaa yhteyttä aikataulun sopimiseksi numeroon: _____

tai sähköpostilla osoitteeseen: _____

Lomakkeen palautuspäivämäärä: _____

En tällä kertaa ole kiinnostunut tutkimukseen osallistumisesta. (Tällöin teidän ei tarvitse täyttää yllä olevia sarakkeita.)

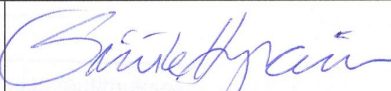
KIITOS VASTAUKSESTA!

Iisalmen kaupunki
Sosiaalipalvelukeskus

Viranhaltijapäätös

Päätöspvm.
18.8.2009

Viranhaltija	päivähoidon johtaja	Pykälä	47/2009
Palveluyksikkö	Lasten päivähoito	Dnro	0/0
Toimielin	Perusturvalautakunta	Päätösluokka	0005
Asiaotsikko	Tutkimuslupa		
Päätösteksti (sis. mahdollisen valmistelijan esityksen)	Sosionomiopiskelijat Pihla Kattainen ja Minja Kortelainen anovat lupaa opinnäytetyöhön liittyvään tutkimukseen. Opinnäytetyö käsittelee päiväkodin ja vanhempien välistä kasvatuskumppanuutta ja vanhempien osallistumista lastensa sosiaaliseen kasvatukseen. Tutkimus toteutetaan teemahaastatteluna. Anomuksen liitteenä on tutkimussuunnitelma.		
Päätös	Myönnän tutkimusluvan em. tutkimukselle ehdolla että opiskelijat työn valmistuttua antavat yhden opinnäytetyön maksutta Iisalmen päivähoiton käyttöön. Tutkimuksessa on noudatettava päivähoiton salassapitosäännöksiä.		
Peruste	Iisalmen kaupungin hallinto - ja toimintasääntö		
Nähtävilläolo	19.8.2009		
Muutoksenhaku	Oikaisuvaatimusohjeet		
Tiedoksi			
Tiedoksi ltk	Perusturvalautakunta		
Saaja	Pihla Kattainen ja Minja Kortelainen		
Valmistelija ja yhteystiedot			
Allekirjoitus ja Nimenselvennys	 Sinikka Hyvärinen päivähoiton johtaja		